

Міністерство освіти і науки України
Сумський державний університет
Навчально-науковий інститут бізнес-технологій «УАБС»
Кафедра міжнародних економічних відносин

КВАЛІФІКАЦІЙНА МАГІСТЕРСЬКА РОБОТА

на тему «НАПРЯМИ ПІДВИЩЕННЯ МІЖНАРОДНОЇ
КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ»

Виконала студентка 2 курсу, групи
МП.м-71а

Спеціальності 292 «Міжнародні
економічні відносини»

Калайдова О. І

Керівник д.е.н., професор

Макаренко М. І.

Суми – 2018 рік

РЕФЕРАТ

кваліфікаційної магістерської роботи на тему «НАПРЯМИ ПІДВИЩЕННЯ МІЖНАРОДНОЇ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ»

студентки Калайдової Олени Ігорівни

Актуальність даної теми полягає в тому, що конкурентоспроможність економіки будь-якої країни є запорукою стабільного економічного розвитку, який відображає перспективи та напрямки підвищення вітчизняного виробництва на міжнародному ринку. Економіка України, на жаль, знаходиться у не найкращому стані, тому саме зараз, як ніколи країна потребує рішучих змін для покращення своїх позицій у міжнародних рейтингах.

Основною метою є оцінка поточного стану та визначення провідних шляхів підвищення міжнародної конкурентоспроможності української економіки.

Об'єкт дослідження: система економічних відносин між суб'єктами світового господарства з приводу підвищення міжнародної конкурентоспроможності національної економіки

Предметом дослідження є теоретичні засади та практичні рекомендації щодо підвищення міжнародної конкурентоспроможності економічної системи України .

Для досягнення поставленої мети та завдань були використані загальнонаукові методи дослідження: систематизація та узагальнення (при теоретичному обґрунтуванні поняття «міжнародна конкурентоспроможність національної економіки»), порівнянний (порівнюються конкурентоспроможність країн за відповідними рейтингами), статистичний метод (збір статистичної інформації економічних показників), графічного зображення (в процесі побудови графічного відображення отриманих даних),

метод пояснювання та прогнозування (прогнозування потенційного виторгу зі збільшенням експорту).

Інформаційною базою слугували дані Державного комітету статистики, дані Міністерства фінансів України, статистика Світового банку та the World Economic Forum, матеріали преси «Інформаційне агентство УНІАН», матеріали MilkUa.info за підтримки Всеукраїнської аграрної Ради тощо.

Практичне значення отриманих результатів – мають рекомендаційний характер, щодо покращення економічних показників конкурентоспроможності країни на міжнародному ринку.

Результати апробації основних положень кваліфікаційної магістерської роботи розглядалися на Міжнародній науково-практичній конференції:

Калайдова О.І. Напрями підвищення міжнародної конкурентоспроможності економіки України // Актуальні питання економіки, обліку, фінансів та права: зб. Матеріалів Міжнародна. Наук.-практ. on-line конф. (Полтава, 10 листопада 2018 р.) – С. 33-35.

Основний науковий результат роботи полягає у: 1) розкритті особливостей міжнародної конкурентоспроможності як економічної категорії; 2) авторському прогнозуванні експортно-імпортного потенціалу, зовнішнього боргу, валютної виручки; 3) систематизації факторів, що обумовлюють конкурентні позиції економіки країни.

Ключові слова: МІЖНАРОДНА КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЬ, КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЬ ЕКОНОМІКИ, КОНКУРЕНТНІ ПЕРЕВАГИ, КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЬ ПІДПРИЄМСТВА, ЕКСПОРТНИЙ ПОТЕНЦІАЛ, ЕКОНОМІЧНЕ ЗРОСТАННЯ.

Основний зміст кваліфікаційної роботи викладено на 58 сторінках, у тому числі список використаних джерел з 58 найменувань, який розміщено на 6 сторінках. Робота містить 9 таблиць, 14 рисунків, а також 2 додатки розміщених на 55-58 сторінках.

Рік виконання кваліфікаційної роботи – 2018 рік.

Рік захисту роботи – 2018 рік.

Міністерство освіти і науки України
Сумський державний університет
Навчально-науковий інститут бізнес-технологій «УАБС»
Кафедра міжнародних економічних відносин

ЗАТВЕРДЖУЮ
Завідувач кафедри
д. е. н., професор

_____ Ю.М. Петрушенко
(підпис)

«__» вересня 2018 р.

ЗАВДАННЯ НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ МАГІСТЕРСЬКУ РОБОТУ
(спеціальність 292 «Міжнародні економічні відносини»)
студенту 2 курсу, групи МП.м-71а

Калайдовій Олені Ігорівні
(прізвище, ім'я, по батькові студента)

1. Тема роботи: «Шляхи підвищення міжнародної конкурентоспроможності економіки України»,
затверджена наказом по університету від «__» _____ 2018 року № ____-III
2. Термін подання студентом закінченої роботи «__» ____ 2018 року
3. Мета кваліфікаційної роботи: оцінка поточного стану та визначення провідних шляхів підвищення міжнародної конкурентоспроможності української економіки
4. Об'єкт дослідження: система економічних відносин між суб'єктами світового господарства з приводу підвищення міжнародної конкурентоспроможності національної економіки
5. Предмет дослідження: теоретичні засади та практичні рекомендації щодо підвищення міжнародної конкурентоспроможності економічної системи України
6. Кваліфікаційна робота виконується на матеріалах Філії “Сумський молочний завод”
7. Орієнтовний план кваліфікаційної магістерської роботи, терміни подання розділів керівникові та зміст завдань для виконання поставленої мети
Розділ 1: «Теоретико-методологічні основи забезпечення міжнародної конкурентоспроможності на макрорівні». __. __.2018 р.

(назва – термін подання)

У розділі 1 _____

- розкрити сутність і риси міжнародної конкурентоспроможності національної економіки;

- визначити способи забезпечення міжнародної конкурентоспроможності
(зміст конкретних завдань до розділу, які повинен виконати студент)

Розділ 2: «Аналіз масштабів та динаміки міжнародної конкурентоспроможності економіки України». __. __. 2018 р.
(назва – термін подання)

У розділі 2:

- оцінити місце економіки України у світових рейтингах конкурентоспроможності;
- визначити рівень конкурентоспроможності вітчизняних підприємств на міжнародних ринках
(зміст конкретних завдань до розділу, які має виконати студент)

Розділ 3: «Шляхи підвищення міжнародної конкурентоспроможності української економіки». __. __. 2018 р.
(назва – термін подання)

У розділі 3:

- виявити проблеми у сфері нарощування конкурентних переваг у низькоконкурентних секторах національної економіки;
- обґрунтувати шляхи підвищення міжнародної конкурентоспроможності вітчизняного виробництва
(зміст конкретних завдань до розділу, які повинен виконати студент)

8. Консультації з роботи:

Розділ	Прізвище, ініціали та посада Консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв
1			
2			
3			

9. Дата видачі завдання: «__» вересня 2018 року

Керівник кваліфікаційної
магістерської роботи

(підпис)

(ініціали, прізвище)

М.І. Макаренко

Завдання до виконання одержав

(підпис)

О.І. Калайдова

(ініціали, прізвище)

ЗМІСТ

ВСТУП.....	7
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ МІЖНАРОДНОЇ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ НА МАКРОВНІ	10
1.1. Сутність та риси міжнародної конкурентоспроможності національної економіки.....	10
1.2. Способи забезпечення міжнародної конкурентоспроможності	17
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ МАСШТАБІВ ТА ДИНАМІКИ МІЖНАРОДНОЇ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ	23
2.1. Оцінка місця економіки України у світових рейтингах	23
2.2. Конкурентоспроможність вітчизняних підприємств на міжнародних ринках	31
РОЗДІЛ 3. ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ МІЖНАРОДНОЇ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ УКРАЇНСЬКОЇ ЕКОНОМІКИ.....	38
3.1. Проблеми нарощування конкурентних переваг у низько конкурентних секторах національної економіки	38
3.2. Шляхи підвищення міжнародної конкурентоспроможності вітчизняних підприємств.....	42
ВИСНОВКИ.....	46
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	49
ДОДАТКИ.....	55

ВСТУП

Актуальність даної теми полягає в тому, що конкурентоспроможність економіки будь-якої країни є запорукою стабільного економічного розвитку, який відображає перспективи та напрямки підвищення вітчизняного виробництва на міжнародному ринку. Економіка України, на жаль, знаходиться у не найкращому стані, тому саме зараз, як ніколи країна потребує рішучих змін для покращення своїх позицій у міжнародних рейтингах.

Процеси інтеграції світового економічного простору і формування глобального ринку, а також об'єктивний характер конкурентної боротьби вийшли на рівень окремих країн і регіонів. Розширення світогосподарських зв'язків України, посилення залежності національної економіки від процесів глобалізації та інтеграції та, як наслідок, підвищення міжнародної конкуренції актуалізують проблему розвитку національної конкурентоспроможності. Розробляючи свою довгострокову економічну політику, багато країн, у тому числі й Україна, ключовим питанням визначають національну конкурентоспроможність своїх економік. У зв'язку із цим виникає необхідність дослідження сучасних наукових уявлень про сутність національної конкурентоспроможності країн.

Конкурентоспроможність національної економіки було досліджено у працях таких вчених, як М. Портер, Дж. Гаррет, А. Томсон, А. Маршалл, І. Ансофф, М. Делягін, О. Кузьмін, Л. Антонюк, Я. Базилюк, Б. Квасюк, А. Мельник, О. Білоус та інших, які вважають, що конкурентоспроможність є важливою передумовою економічного розвитку, адже саме вона дає можливість країні претендувати на певне місце на світовому ринку. У їх дослідженнях виявлено основні проблеми функціонування оптимальної конкурентоспроможної політики, аналіз підходів до розробки стратегії інтеграції національної економіки країни у світову спільноту. Проте, існує

безліч нагальних питань, які потребують правильного вирішення, що стосуються забезпечення та покращення рівня конкурентоспроможності економіки країни на міжнародному ринку.

Мета кваліфікаційної роботи: оцінка поточного стану та визначення провідних шляхів підвищення міжнародної конкурентоспроможності української економіки.

Завдання дослідження:

1) визначити теоретичні основи забезпечення міжнародної конкурентоспроможності національної економіки;

2) проаналізувати динаміку міжнародної конкурентоспроможності економіки України;

3) дати рейтингову оцінку економічному стану країни у світі;

4) систематизувати внутрішні та зовнішні фактори впливу;

5) дослідити економічні показники на макрорівні;

6) визначити основні причин низької конкурентоспроможності вітчизняних підприємств та чинники, що сприяють та перешкоджають використанню Україною її конкурентних переваг;

7) дослідити шляхи покращення міжнародної конкурентоспроможності економіки України.

Об'єкт дослідження: система економічних відносин між суб'єктами світового господарства з приводу підвищення міжнародної конкурентоспроможності національної економіки

Предмет дослідження: теоретичні засади та практичні рекомендації щодо підвищення міжнародної конкурентоспроможності економічної системи України.

Методи дослідження: порівняння – порівнюються конкурентоспроможність країн за відповідними рейтингами, статистичний метод – збір статистичної інформації економічних показників, графічного зображення – здійснюється, за допомогою структурних, порівняльних графіків та графіків динаміки (позиція країн за показниками та зображення

макроекономічних показників), метод факторного аналізу – вплив зовнішніх та внутрішніх факторів на конкурентоспроможність країни, систематизації, метод пояснювання та прогнозування – прогнозування потенційного виторгу зі збільшенням експорту.

Інформаційною базою слугували дані Державного комітету статистики, дані Міністерства фінансів України, статистика Світового банку та the World Economic Forum, матеріали преси «Інформаційне агентство УНІАН», матеріали MilkUa.info за підтримки Всеукраїнської аграрної Ради тощо.

Практичне значення отриманих результатів – несуть рекомендаційний характер, щодо покращення економічних показників конкурентоспроможності країни на міжнародному ринку.

Результати дослідження було оприлюднено на Міжнародно-практичній конференції «Актуальні питання економіки, обліку, фінансів та права», публікація на тему: «Напрями підвищення міжнародної конкурентоспроможності економіки України».

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ МІЖНАРОДНОЇ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ НА МАКРОРІВНІ

1.1 Сутність і риси міжнародної конкурентоспроможності національної економіки

Конкурентні взаємовідносини виникли одночасно з ринковими, проте теоретичні основи було визначено лише в XVIII ст. прихильниками класичної політичної економії.

Конкурентоспроможність національної економіки було досліджено у працях таких вчених, як Л. Антонюк, Я. Базилюк, О. Білоус та інших, які вважають, що конкурентоспроможність є важливою передумовою економічного розвитку, адже саме вона дає можливість країні претендувати на певне місце на світовому ринку. М. Портером було описано шлях до успіху світових компаній та те, що для досягнення цілі потрібно змультилокального конкурента стати міжнародною організацією. Американський економіст Дж. Гаррет стверджував, що зростання конкуренції у світовій торгівлі є одним з основних механізмів глобалізації. М. Делягін охарактеризував міжнародну конкуренцію та вважав, що конкуренція має жорсткий та всеосяжний характер, який пригнічує та веде до деградації слабких учасників ринку [12].

Кузьмін О. Є надав таке визначення поняттю «конкурентоспроможність» – це сукупність рушійних сил, засобів впливу на створення та реалізацію конкурентних товарів, відповідальність у досягненні мети суб'єктами господарювання, завдяки сукупності управлінських засобів. Балабанова Л. В. дала своє визначення даному поняттю через управлінські дії, які направлені на визначення дій потенційних, а також активних конкурентів, їх переваги та недоліки з розробкою конкуруючої стратегії, яка

сприятиме створенню та покращенню довгострокових конкурентних переваг [11].

Конкурентоспроможність країни за Л. Антонюк визначається, як вміння держави створити таке бізнес-середовище за умов справедливого ринку, де національні товаровиробники завжди можуть розвивати конкурентні переваги та не лише займати, а й утримувати своє місце на певних сегментах світового ринку, за допомогою таких чинників: потужному економічному потенціалу, що сприяє зростанню економіки на основі інновацій, інтелектуальної власності, системі ринкових інститутів, інвестиційне забезпечення, швидким реагуванням на світові зміни кон'юнктури, а також диверсифікація виробництва, з відстоюванням інтересів вітчизняних виробників задля економічного покращення.

Конкуренція, як один з найважливіших елементів ринкового процесу, визначається суперництвом ринкових суб'єктів за максимально ефективні фактори виробництва.

До основних функцій конкуренції належать:

1) регулююча – здійснюється завдяки взаємодії попиту та пропозиції, регулює структуру та кількість виробленого товару у країні із забезпеченням максимального добробуту;

2) алокаційна – розподіл благ та ресурсів з максимальною віддачею та з ефективним використанням виробничих можливостей; в результаті конкуренції економічні ресурси концентруються там, де вони можуть бути використані з максимальною віддачею;

3) стимулююча(адаптаційна) – примус виробників до запровадження інновацій;

4) контролююча – відповідає за те, щоб суб'єкти ринку дотримувалися норм і правил конкурентної поведінки [13].

Слід виділити такі види конкуренції:

1) цінова – конкуренція здійснюється через зменшення цін;

2) нецінова (якісна) – це покращення якості товару, збільшення терміну діє спроможності, гарантії, поліпшення умов реалізації за незмінністю ціни;

3) чиста(досконала) – з декількома продавцями та покупцями взаємозамінного товару, які суттєво не можуть вплинути на ціну чи обсяг;

4) недосконала – конкуренція за якої виробник має можливість контролювати ціну й обсяг товару;

5) монополістична – значна кількість покупців, продавців, а також товарів, що продаються за різними цінами;

6) олігополістична – конкуренція з невеликою кількістю продавців з їх товаром, що здатні суттєво вплинути на ціну їх продажу [27].

Міжнародна конкуренція відбувається між різнорівневими суб'єктами та предметами походженням з різних країн (між ТНК і ТНБ різних країн, регіонами різних країн, товарами і брендами різних країн).

До основних суб'єктів, які мають змогу оцінювати конкурентоспроможність об'єктів належать: виробник, споживач, інвестор та держава. Предметом міжнародної конкуренції є товари та послуги. Об'єктом виступають споживачі та покупці.

Виробник оцінює через суму прибутку. Підприємство, як виробник оцінює за співвідношенням ціни і якості товару та відповідність стандартам, нормам. Галузь оцінює за рамкових умов та свого становища на ринку (рентабельність, доцільність праці в галузі чи вихід з неї). Країна, як виробник оцінює з наявності необхідних ресурсів, їх доступність, як фізична так і економічна.

Споживач оцінює за ступенем задоволення своїх потреб, а інвестор за ефективністю своїх вкладених ресурсів (інвестиційний клімат). Держава оцінює через затребуваність та соціальної значущості.

Саме конкуренція є головним інструментом регулювання ринкової економіки, а також частиною середовища діяльності промислового підприємства. Конкуренція спонукає до загострення ринкових та виробничих

відносин, з одного боку, а з іншого – покращення господарської діяльності та прискорення НТП. Вона є результатом всебічної політики, яка спрямована на забезпечення сприятливого клімату глобально-торгового середовища.

З розвитком виробництва і технічним прогресом конкурентоспроможність стали визначати фактори вищого рівня – це, перш за все, інфраструктура країни, її науковий потенціал, рівень освіти населення. Однак, слід зазначити, що наявності факторів виробництва для успішної конкуренції недостатньо. Необхідний попит на продукцію, ефективна стратегія підприємств щодо їх розвитку та підвищення конкурентоздатності, «прозорість» конкурентної боротьби тощо. На жаль, практична відсутність конкуренції на внутрішньому ринку позбавляє виробників необхідності підвищувати якість вітчизняної продукції, що в свою чергу, ускладнює вихід підприємств на зовнішні ринки.

Міжнародна конкурентоспроможність може бути визначена як процес, за якого досягнуто високий рівень конкурентоспроможності на різних рівнях, тобто на галузевому, регіональному та національному рівнях. Таким чином, конкурентоспроможність стає міжнародною, коли вона стосується двох чи більше країн. Такий процес охоплений визначенням конкурентоспроможності, які переходять від загальної перспективи до більш конкретного розуміння на рівні фірми та країни.

Під міжнародною конкурентоспроможністю країни розуміється здатність її компаній та галузей випереджати суперників у завоюванні та зміцненні позицій на світовому ринку. Постійно зростаючий інтерес до концепції міжнародної конкурентоспроможності викликаний, безумовно, тим що всі країни прагнуть враховувати і відповідати новим економічним вимогам для успішного виживання та процвітання.

Економічну конкурентоспроможність слід визначити, як сукупність інститутів, політики та факторів, що визначають рівень продуктивності країни. Звичайно ж, що конкурентоспроможність країни можемо розглянути, як насправді вона сприяє національному благополуччю. Продуктивність, у

свою чергу, призводить до зростання рівня доходів, а слід за цим і добробуту країни.

У якості додатків престижу країни діє ряд факторів: економічний потенціал, загальні умови господарювання, формування ринкового середовища, політичного, соціального і соціокультурного, організаційноправові, фінансові особливості [14].

Міжнародна конкурентоспроможність країни – обумовлена міжнародним поділом праці, національними факторами виробництва та умовами її місця на світових ринках, можливість країни здійснювати ефективну конкуренцію на міжнародних ринках.

Конкурентоспроможність класифікується за такими ознаками [13]:

- 1) територіально-географічне середовище: регіональна, національна (внутрішня), міжнародна, глобальна;
- 2) рівень конкуруючих об'єктів: товари, підприємства, галузі;
- 3) фіксація у часі: прогнозована, поточна та на визначений термін у минулому.

Конкурентоспроможна країна повинна мати такі характеристики: гнучкість, швидко реагувати на зміни світового ринку, використовувати всі можливості світового ринку, зміцнювати свої позиції на зовнішніх ринках тощо.

Національна конкурентоспроможність – це здатність країни змагатися з конкурентами на вітчизняному ринку та ринках « третіх країн» [13]. Національна конкуренція забезпечує: стаке зростання життєвих стандартів для населення; місце вітчизняних підприємств у світовій економіці з успішною реалізацією товарів та послуг закордоном; соціально-економічний прогрес зі здатністю протистояти кризовим явищам та запобігати їх негативним наслідкам.

Основним показником оцінки конкурентоспроможності економіки країни є кластер чи галузь. Покращення економічного рівня досягається завдяки рівночасному розвитку різних галузей, які мають різну

ресурсозабезпеченість покращення рівня своєї конкурентоспроможності. Якщо, наприклад, взяти США чи Німеччину, то ці країни мають галузі, які утримують свої конкурентні позиції лише завдяки багатствам, які має природа, водночас конкурентоспроможність провідних галузей схиляється на складніший та стійкіший фундамент.

Конкурентоспроможність галузі може розглядатись у відношенні до інших галузей національної економіки (міжгалузева конкуренція).

Показниками конкурентоспроможності галузі тут можуть бути:

- частка доданої вартості у ВВП країни;
- частка трудових, фінансових та матеріальних ресурсів, задіяних у галузі, та її порівняння із середнім показником в економіці;
- частка галузі в національному експорті та імпорті.

Для побудови моделей конкурентоспроможності національних економік виокремлюють два підходи:

- 1) модель окремої країни (китайська, американська);
- 2) стадіальні моделі (факторна модель, інвестиційна, інноваційна, багатство).

Основні стадії конкурентоспроможності національної економіки, що залежать від її розвитку за певний проміжок часу залежать від таких факторів: виробництва, нововведення, інвестиції та багатство. Перші три стадії спрямовані на зростання конкурентоспроможності економіки та, як наслідок, покращення добробуту. Остання стадія передбачає нешвидке ріст та в кінці спад [12].

Рух між стадіями визначається за допомогою таких умов:

- 1) механізм впровадження факторів виробництва;
- 2) мотивація;
- 3) внутрішня конкуренція;
- 4) вдосконалення попиту.

Аналіз та оцінку конкурентності отримують за допомогою таких індексів: індекс легкості ведення бізнесу, економічної свободи, сприяння торгівлі,

індекс розвитку людського потенціалу тощо. Та найголовнішим показником є індекс глобальної конкурентоспроможності [24].

Конкурентоспроможність можливо визначити за допомогою таких методів: комплексний (радарний метод, бенчмаркінг), аналітичний (Індекс Херфіндаля-Хіршмана, Лернера, Бейна, ранжування), індексний (за допомогою аналізу конкурентних переваг підприємств), графічний (конкурентні карти, багатокутник конкурентоспроможності), матричний (SWOT-аналіз, БКГ, М.Портера конкурентних стратегій, матриця McKinsey) [31].

Для отримання загальної оцінки конкурентоспроможності національної економіки застосовуються такі підходи:

- ресурсний – оцінка технологічності, інвестиційне забезпечення, кількість кваліфікованих кадрів, ресурсозабезпеченість;
- факторний – дослідження місця країн на міжнародних ринках;
- рейтинговий – аналіз стану економіки за системою ознак [33].

Конкуренція становить основу розвитку індустріального суспільства, засновану на використанні порівняльних переваг національних економік та, як механізм підвищення ефективності національних економік.

Спостерігаючи за світовим досвідом, можна стверджувати те, що усталеної конкурентоспроможності здобувають переважно ті країни, які якнайкраще реалізують свої національні переваги, безперервно підвищують продуктивність праці та раціонально використовують ресурси, що нагромаджуються на міжнародних ринках товарів, послуг, інновацій та інвестицій.

Отже, слід вважати конкурентоспроможну таку національну економіку, яка забезпечує: зростання стандартів добробуту для населення, утримування вітчизняними підприємствами відповідних позицій на міжнародному ринку, досягнення соціально-економічного прогресу. Конкурентоспроможність вітчизняних ринків є необхідною умовою конкурентоспроможності національної економіки на міжнародному просторі.

1.2 Способи забезпечення міжнародної конкурентоспроможності

При виході на міжнародний ринок підприємство має провести аналіз не лише внутрішніх факторів, а й зовнішніх, їх вплив на рівень конкурентоспроможності та на діяльність підприємства на цьому ринку (рис.1.1).

Недооцінювання факторів зовнішнього середовища підприємством може зіграти з ним «злий жарт» спричинивши погіршення рівня конкурентоспроможності, зі зниженням ринкової частки фірми в майбутньому.

Завдяки виробничому, фінансовому, трудовому, науково-технічному, інформаційному потенціалах – конкурентоспроможність національної економіки у змозі виробляти матеріальні блага та задовольняти потреби населення.

Забезпечення конкурентоспроможності здійснюється безперервно та уособлюється прагненням конкурентів поліпшувати своє місце на ринку, ресурсозабезпечення, що виступає запорукою виплат у домовленостях з постачальниками, бюджетом та іншими структурами фінансової системи. Зі збільшенням рівня конкуренції підприємством на ринку, потрібно все більше приділяти уваги відтворенню конкурентних можливостей.

Зовнішньоорієнтоване підприємство на відміну від інших має дещо інші критерії визначення конкурентоспроможності. Серед таких критеріїв, як конкурентоспроможність продукції, внутрішнього та зовнішнього середовища, особливе значення мають:

- 1) експортний потенціал підприємства як характеристика виробничої конкурентоспроможності;
- 2) макрорівневі чинники конкуренції країн – торговельних партнерів;

3) мегарівневі чинники наднаціонального регулювання міжнародної торгівлі.

Рисунок 1.1 – Фактори, що впливають на конкурентоспроможність [8, с. 17]

Здатність компанії конкурувати на міжнародному ринку визначається за такими етапами: моніторинг можливих та діючих конкурентів, їхніх цілей, конкуруючі стратегії, сильні та слабкі сторони діяльності.

Звичайно ж, що одним із засобів забезпечення конкурентоспроможності є обрана стратегія. Їх існує незліченна кількість за різними класифікаціями та авторами (див.табл. 1.1).

Існують стратегії підвищення конкурентоспроможності національної економіки:

- «Піонерна стратегія» чи підхід «стовпового шляху», головний акцент робиться на введенні нових технологій, які вироблятимуть унікальні нові товари або ж звичні, проте, з мінімальними затратами, що у свою чергу надає тимчасову перевагу у конкурентній боротьбі (США).
- «Традиційна» стратегія, або ж метод «путівця», підтримка конкурентоспроможності на ринку завдяки зменшенню виробничих витрат, на основі масштабу виробництва та низької зарплати (Україна).
- Стратегія «прогрес навздогін» переймання надбань іноземного науково-технологічного досвіду, з освоєнням виробництва наукомісткого товару (Китай).

Таблиця 1.1 – Основні конкурентні стратегії [27]

«Природний» підхід	<ul style="list-style-type: none"> • силова (віолентна) – домінування на місткому ринку з витісненням конкурентів, з мінімальними затратами на ефективне виробництво, а отже, зменшеною ціною реалізації товару; • патієнтна (нішова, диференціації) стратегія – випуск обмеженого обсягу товару кращої якості та прагнення фірм знайти своє місце - нішу на ринку; • коммутантна (приспосовницька, оперативного реагування) – швидке задоволення незначних за обсягом короткочасних потреб; • експлерентна (піонерна) стратегія – орієнтація на інновації та нововведення, нові потреби – новий товар, нова пропозиція;
Метод конкуренції фірми на цільовому ринку / О. Уолкер, Х. Бойд, Ж. Лярош	<ul style="list-style-type: none"> • стратегія аналітика; • стратегія шукача; • стратегія оборонця - цінового лідера; • стратегія оборонця-диференціатора.
Характер дій фірми на ринку / Е.Райс, Дж. Траут	<ul style="list-style-type: none"> • стратегія нападу; • оборонна стратегія.
Конкурентні переваги фірми на ринку / М.Портер	<ul style="list-style-type: none"> • стратегія цінового гегемону (лідерства) – здобуток найменших витрат; • досягнення високої репутації, яка призводить до зменшення цінової еластичності попиту; • стратегія сегментування – спеціалізація та концентрація діяльності.

М.Портером була розроблена модель 5 конкурентних сил (рис. 1.2.), яка є унікальним інструментом щодо вивчення впливу конкуренції на ринок.

Дослідження рівня ринкової влади постачальників ресурсів – кількість постійних постачальників, їх рівень конкурентоспроможності, здатність впливати на ціни. Ринкова влада споживачів – сила їх позиції, вплив на ціну, дослідження спільних закупівель. Нові конкуренти – легкість входу на конкуруючий ринок при вхідних бар'єрах. Поява товарів-субститутів – виявлення змоги заміни товару на товар, за нижчою ціною з функціональними можливостями. Існуюча конкуренція – виявлення потенційного лідера у конкуруючій боротьбі.

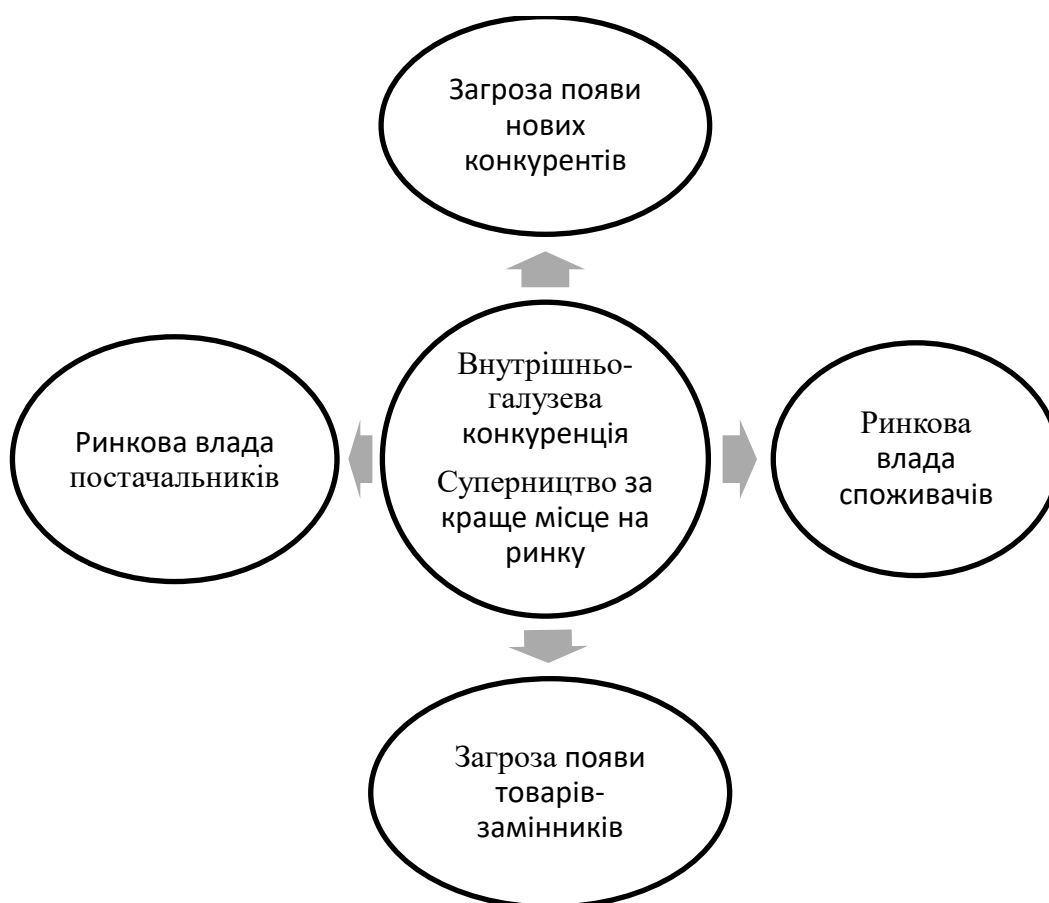

Рисунок 1.2 –Схема п'яти сил конкуренції [53]

Конкурентна перевага – індивідуальна особливість, цінність, яка забезпечує пріоритет підприємству над конкурентами. Серед різноманіття

переваг слід виділити такі: управлінські, кваліфікаційні, конструктивні, технологічні, інформаційні тощо. Чинники конкурентних переваг [15]:

1) тактичний чинник – показник середовища фірми, який забезпечує конкурентну перевагу у найближчий час;

2) стратегічний – показник конкурентного середовища фірми, який забезпечує випередження конкурентів за умов виконання конкуруючих вимог, що визначає перевагу підприємства.

Утримання конкурентної переваги на глобальному ринку залежить від трьох факторів. Перший фактор визначається джерелом переваги (дешева робоча сила чи сировина, унікальність товарів та послуг, запатентована технологія, репутація компанії). Другий фактор – збереження конкурентної переваги (утримання лідерських позицій). Третій фактор – це постійне оновлення та модернізація виробництва (покращення показників, за для посилення наявних переваг).

Конкурентні переваги поділяються на абсолютні та порівняльні. Абсолютні переваги належать товарам з унікальними споживчими цінностями (імідж, задоволення потреб споживачів, інновації, сервіс). Порівняльні – порівняння характеристик, які мають вплив на економічну ефективність продажу товару.

Конкурентні переваги є своєрідним фундаментом, на основі якого розвивається конкурентоздатність економічних суб'єктів. Втілення даних переваг національної економіки здійснюється за рахунок виробничої діяльності економічних суб'єктів, те що й відбувається через вплив та тиск внутрішньої конкуренції.

Важливість конкурентних переваг у рамці міжнародної конкуренції весь час схильні до змін. Найголовнішими у наш час є такі переваги: технологічність, інформаційна забезпеченість, висококваліфіковані кадри. Конкурентні переваги, які зумовлюють доступність до ресурсів (природніх, людських чи фінансових) відіграють велику роль для економіки країни. Структура переваг є непостійною, а зміни – жваві. Вміння економічних

суб'єктів пристосовуватися до постійних жвавих змін у структурі, є однією з найголовніших ознак конкурентоспроможності.

Основними джерелами конкурентних переваг є економія за рахунок масштабу виробництва, маркетингу, матеріально-технічного забезпечення, мобільність виробництва, глобальний досвід. До джерел можна також віднести економічні фактори, технологічні, структурні, нормативно-правові акти, розвиток інфраструктури, адміністративні заходи, інформованість, демографічні та географічні фактори.

До способів забезпечення конкурентності слід віднести: різке зменшення ціни, тиск на постачальника ресурсів, підробка інформаційної характеристики товару конкурента, крадіжка інтелектуальної власності, переманювання працівників, виробниче шпигунство, використання торгівельної марки конкурента, укладання монопольних контрактів, порушення норм, законів та інше.

Отже, як висновок, міжнародна інтеграція національної економіки можлива за рахунок досягнення державою, господарюючих суб'єктів високого конкурентоспроможного рівня на вітчизняному та на іноземному ринках. Звичайно ж, що будь-яке підприємство використовує певний свій спосіб забезпечення конкурентоспроможності. Довгострокове забезпечення конкурентоспроможності потребує прийняття раціональних стратегічних управлінських рішень, як основу конкурентних переваг.

РОЗДІЛ 2

АНАЛІЗ МАСШТАБІВ ТА ДИНАМІКИ МІЖНАРОДНОЇ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ

2.1 Оцінка місця економіки України у світових рейтингах конкурентоспроможності

Процес розвитку будь-якої країни визначається за допомогою міжнародного порівняння. Оцінка конкурентоспроможності – один з найважливіших показників, що здійснює істотний вплив на розвиток не лише окремих підприємств, а й національної економіки в цілому.

Реальний ВВП України у 3-му кварталі 2018 році у порівнянні з минулим роком зріс на 2,8%. Станом на 2017 рік ВВП складає 112,154 млрд. дол.. ВВП за ПКС становить 345,779 млрд. дол., за Атласним методом 2390 дол.. Статистичні дані МВФ свідчать, проте, що Україна посідає 134 сходинку у світовому рейтингу з 2656,01 доларів ВВП на душу населення, займаючи при цьому останнє місце серед європейських країн, у той час, як Молдова посідає 113 сходинку 2694,469 доларів ВВП на душу населення [1].

За індексом глобальної конкурентоспроможності Україна 2018 р. знаходиться на 83 місці серед 140 країн, отримавши 57 балів зі 100 максимальних (див. табл. 2.1). У порівнянні з минулим роком країна піднялася на шість позицій за рейтингом Всесвітнього економічного форуму [2].

Таблиця 2.1 – Позиція деяких країн за ІГК [2]

Країна	2015-2016 (140 країн)		2016-2017 (138 країн)		2017-2018 (137 країн)		2018 рік (140 країн)	
	місце	індекс	місце	індекс	місце	індекс	місце	Індекс
Швейцарія	1	5,76	1	5,81	1	5,86	4	82,6
США	3	5,61	3	5,70	2	5,85	1	85,6
Сінгапур	2	5,68	2	5,72	3	5,71	2	83,5

Прожовження таблиці 2.2

Нідерланди	5	5,50	4	5,57	4	5,66	6	82,4
Німеччина	4	5,53	5	5,57	5	5,65	3	82,8
Росія	45	4,44	43	4,51	38	4,64	43	65,6
Польща	41	4,49	36	4,56	39	4,59	37	68,2
Грузія	66	4,22	59	4,32	67	4,28	66	60,9
Молдова	84	4,00	100	3,86	89	3,99	88	55,5
Україна	79	4,03	85	4,00	81	4,11	83	57,0

За рівнем державних інституцій країна знаходиться на 110 позиції, за рівнем адаптації технологій – на 77 місці, за інфраструктурою – на 57 місці. На 131 сходинці розташувалася макроекономічна стабільність країни, 94 місце-охорона здоров'я, освіта – 46 місце, а ринок товарів на 73 місці. На 66 місці розташувався ринок праці України, фінансова система посідає 117 місце. За обсягом ринку ми перебуваємо на 47 місці, за динамікою бізнесу – на 86 та здатністю до інновацій – на 58 місці. Найбільше балів країна отримала за такими показниками: розмір ринку, навички – 45 місце, інфраструктура – 57 та інноваційна спроможність – 58 місце [2].

Слабкими сторонами вітчизняного рейтингу є макроекономічна стабільність (131 місце), інституції (110 місце), фінансова система (117 місце). Ці показники зменшують конкурентоспроможність України щодо інших країн.

Конкурентні позиції України є досить нерівномірними: висока оцінка за уміння та креативність поєднується з низькою якістю інституцій та наявністю макроекономічних проблем. Україна отримала низькі бали через такі індикатори, як рівень інфляції, вплив на ведення бізнесу, рівень тероризму, динаміка боргу, захист прав власності, вплив податків та субсидій на конкурентність, якість доріг, фінансування малого та середнього бізнесу, гнучкість заробітної плати, а також надійність банків, темп росту інноваційних компаній і частка проблемних кредитів.

Згідно з інформацією Світового економічного форуму основними проблемами для українських підприємців зараз є інфляція, корупція,

нестабільність політики, податкові ставки і адміністрування, постійні ротації в уряді, слабка доступність фінансування, а також бюрократія у держустановах.

Крім того, нагальними залишаються проблеми енергетичної залежності від іноземних ресурсів, боргу перед МВФ, складної ситуації на сході країни, девальвації національної валюти, від'ємного сальдо торговельного балансу, що не найкращим чином впливає на економічну ситуацію в країні.

Рисунок 2.1– Зовнішньоторгівельний баланс України [16]

У 2017 році обсяг експортованих українських товарів склав 52,33 млрд.дол., а обсяг імпорту – 54,955 млрд. дол.. При цьому Україна збільшила кількість експортованого товару на 10%, до 11,4 млрд. дол, проте не стала менше імпортувати. Імпорт до України виріс на 13,2%, а саме на 12,63 млрд дол. Таким чином, зовнішньоторгівельний баланс пішов у мінус та склав 2,625 млрд. дол. [38]. 2018 року експорт товарів та послуг склав 34551,1 млн.дол., або 110,3% порівняно з 2017р., імпорт – 41019,8 млн.дол., або 116,1%, з коефіцієнтом 0,84%. Сезонно редаговане негативне сальдо у

вересні та серпні, що становило 1148,1 млн.дол. та 833,9 млн.дол. відповідно. Зовнішньоторгівельні операції проводилися із 218 країн світу [17].

Зменшення рівня доходів населення, сприяє високому рівню трудової міграції. Минулого року більше 1 млн. українців поїхали працювати до Польщі та до країн близького зарубіжжя. Це, в свою чергу, створює дефіцит кваліфікованих кадрів всередині країни. Звичайно ж, що працездатне населення, відбивається на конкурентоспроможності країни та її продуктивності. У 2017 році, економічне зростання було поступовим та склало лише 2,5%, звичайно, що це замало, для зменшення рівня бідності в країні. Знизився також обсяг ПІІ та кредитування приватного сектору (див.рис. 2.2) .

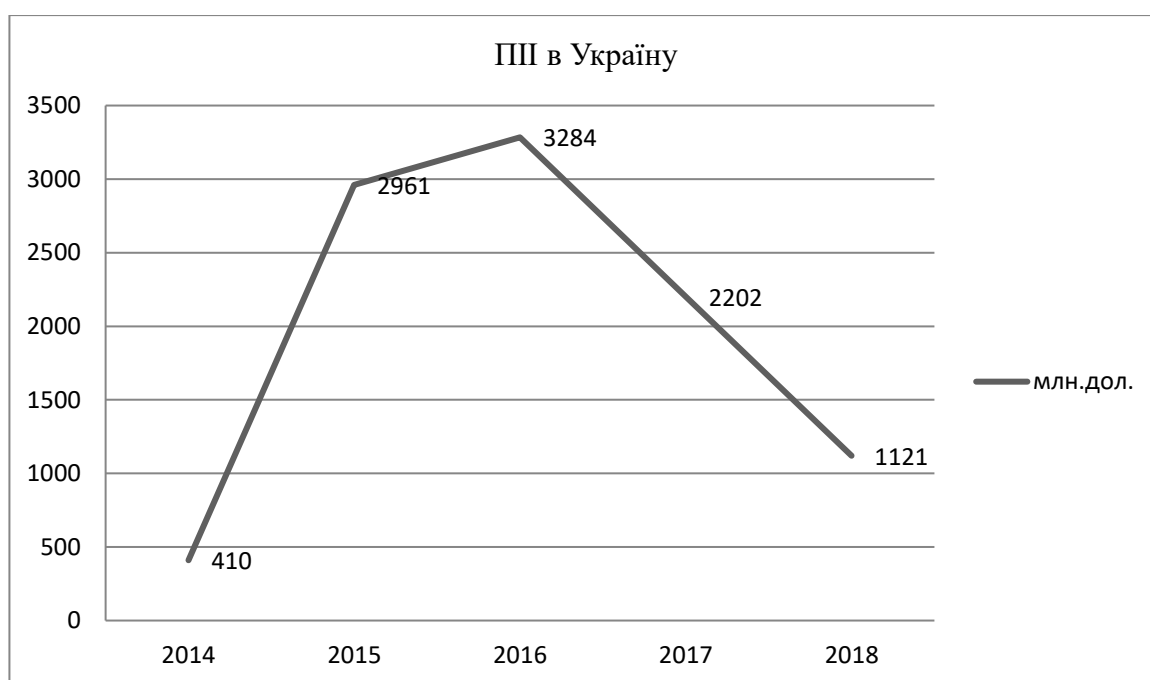

Рисунок 2.2– ПІІ вкладені в економіку України [32]

За даними, представленими на сайті МВФ, Україні в 2020 році належить виплатити Фонду 948,14 млн. доларів, в тому числі 788,02 млн. доларів основної суми боргу. Фонд наполягає на підвищенні ціни газу для населення, перший етап якого розпочався з 1 листопада 2018 року, у зв'язку з ростом цін на міжнародних ринках [21].

Зовнішній борг включає в себе державний та гарантований борги. Від валового зовнішнього боргу країни зовнішній державний борг складає 41,5% (див.рис.2.3.).

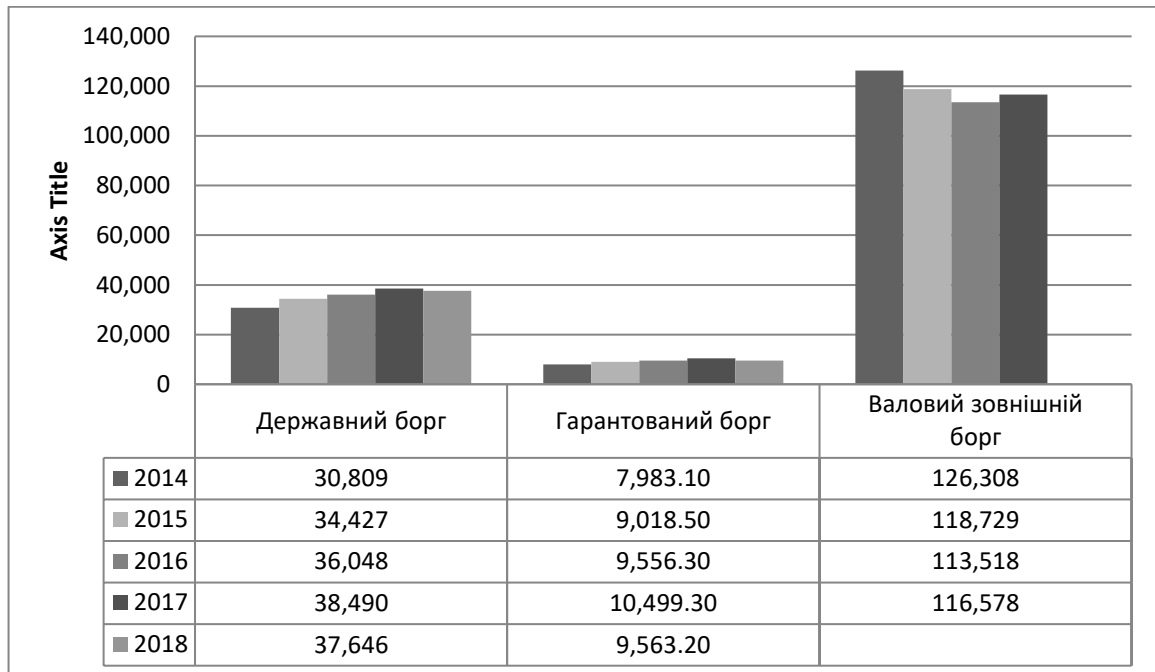

Рисунок 2.3– Зовнішня заборгованість Української економіки [22]

Стабільність макроекономічного середовища – запорука національної конкурентоспроможності. Держава не може ефективно надавати послуги, якщо вона змушена сплачувати високі відсотки за минулі борги. Бюджетний дефіцит обмежує спроможність держави реагувати на цикли ділової активності й інвестувати у заходи, спрямовані на підвищення конкурентоспроможності.

Наступним індексом дослідження конкурентоспроможності економіки є – індекс економічної свободи, який складається за 12 основними показниками (див.табл.2.2). Визначається середнім арифметичним. За результатом країни розподіляються на 5 груп: з вільною економікою, з переважно вільною, з помірно вільною, переважно невільною та з невільною економікою.

За рейтингом економічної свободи зі 180 країн Україна опинилася на 150 місці, набравши при цьому лише 51,9 балів зі 100 можливих – країна «з переважно невилною економікою». Серед європейських країн вона посідає останнє місце, хоча і 3,8 бала покращила свій показник у порівнянні з минулим роком. Україна розташувалася між Камеруном та Сьєра-Леоне, нижче лише племенні держави та країни Африки та країни вигнанці, наприклад, КНДР [51].

Таблиця 2.2 Рейтинг деяких країн за індексом економічної свободи [51]

Країна	Місце в рейтингу	Індекс економ. свободи	Верховенство права			Обмеження уряду			Регуляторна ефективність			Відкритість ринку		
			Захист прав власності	Ефективність судової системи	Урядова порядність	Податковий тягар	Державні витрати	Фіскальне здоров'я	Свобода бізнесу	Свобода ринку праці	Монітарна свобода	Свобода торгівлі	Свобода інвестицій	Фінансова свобода
Грузія	16	76,2	62,8	64,2	61	87	73,3	91,8	86,9	77,3	79	89,4	80	60
Литва	19	75,3	73,8	66,7	50	86,4	63,9	96,7	73,4	64,5	89	86,9	80	70
Польща	45	68,5	61,8	56,6	50	75,9	47,8	81,5	67,2	63,9	85	86,9	75	70
Казахстан	41	69,1	56	58,1	44	92,6	85,3	87,3	74,3	86,8	68	75,6	50	50
Угорщина	55	66,7	57,6	57,1	36	78,6	29,4	82,4	61,8	68,7	91	86,9	80	70
Туреччина	58	65,4	54,7	54,5	42	74,7	68,1	93,6	63,3	47,6	72	78,6	75	60
Молдова	105	58,4	53,5	26,3	26	85,3	56,7	90	66	39,9	73	78,3	55	50
Росія	107	58,2	48,7	46,9	38	85,8	62,5	87,7	77	52	60	79,4	30	30
Білорусь	108	58,1	53,5	57,3	42	89,8	47,9	75,4	74,1	73,1	62	81,4	30	10
Україна	150	51,9	41	29,5	29	80,2	45	75,9	62,7	52,8	60	81,1	35	30

За індексом економічної свободи першість належить таким країнам: Гонконг (90,2), Сінгапур (88,8), Нова Зеландія (84,2), Швейцарія, Австралія,

Ірландія, Естонія, Великобританія, Канада. Слід зауважити й те, що з 1995 року Україна ніколи не отримувала більше 56 балів [47].

Створення кращих умов для ведення бізнесу є одним із ключових аспектів конкурентоспроможності. Оцінка даного рейтингу здійснюється за 10 основними компонентами без урахування інфраструктури, корупції, кваліфікованості робітників та макроекономічної політики.

Найбільш сприятливі умови знаходяться саме у таких країнах: Нова Зеландія, Сінгапур, Данія, Південна Корея, Гонконг, США, Великобританія, Норвегія, Грузія та Швейцарія. Останні місця займають: Венесуела, Еритрея, Сомалі поміж 190 країн [47].

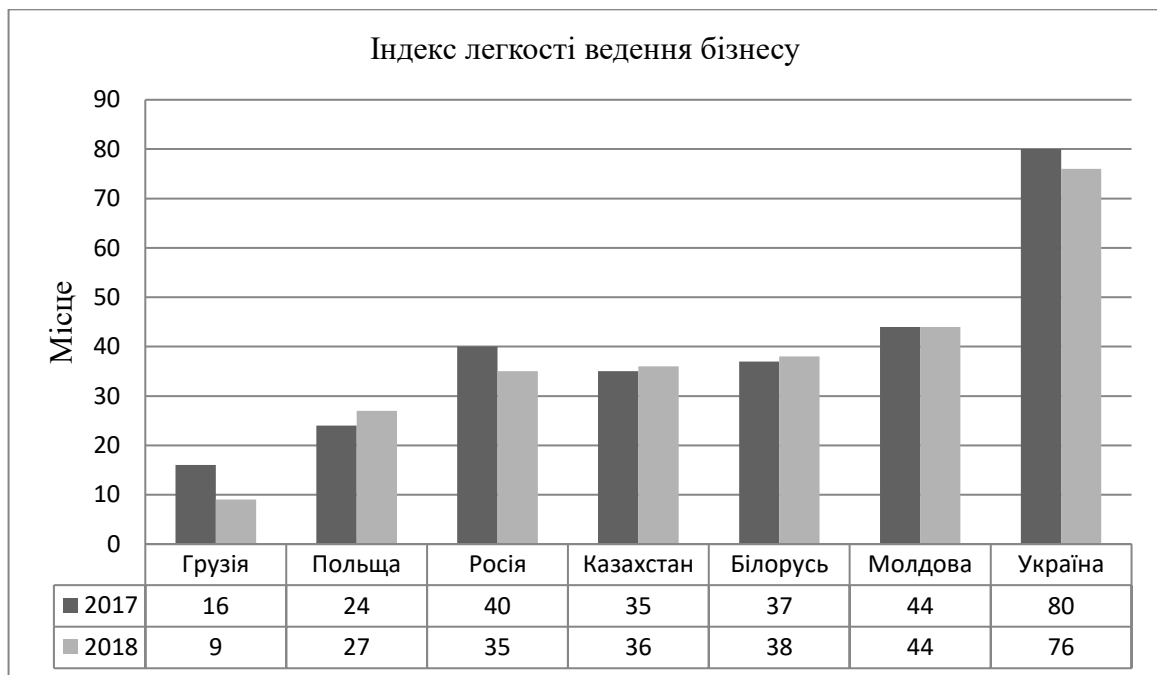

Рисунок 2.4–Рейтинг країн за індексом легкості ведення бізнесу

Грузія цього року опинилася у десятці країн за даним індексом, яка піднялася на 7 позицій (див. рис.2.4). Проте Білорусь, Польща та Казахстан погіршили свої позиції. Усі країни, які порівнюються у таблиці, показують кращі показники за Україну так, як у цьому та у минулому роках.

Рисунок 2.5—Місце України за індексом легкості ведення бізнесу [51]

Україна покращила свій показник на 4 бали. Позитивні зміни відбулися у 4 із 10 показників та найбільші зрушення – це отримання дозволу на будівництво (35 місце) та оподаткування (43 місце) проти 140 та 84 місць у 2017 відповідно [50]. Поліпшити свій стан Україні вдалося завдяки зменшенню ставки єдиного соціального внеску, захист прав міноритарних акціонерів.

Як підсумок, усі рейтинги, як і будь-які статистичні аналізи мають свої похибки та неточності. У соціальному вимірі, політиці, економіці та інших виділів. Проте загалом, відображають певну суть речей. Завдяки порівнянню країн, нашій державі є до чого прагнути та є з кого брати приклад. Україну чекає довгий та плідний шлях, а би займати гідні позиції у міжнародних рейтингах.

2.2. Конкуентоспроможність вітчизняних підприємств на міжнародних ринках

Звичайно ж, щоб бути конкурентним на міжнародному ринку, потрібно займати відповідну нішу на національному ринку, тобто бути конкурентоспроможним у порівнянні з іншими вітчизняними підприємствами.

Конкуентоспроможність підприємства потребує дослідження конкурентоспроможності продукції (якість та ціна), ділової активності (ринкова частка, привабливість галузі), фінансового стану (оборотність капіталу, ліквідність підприємства, довгострокова платоспроможність).

Молочна галузь – одна із складових галузей харчової промисловості, яка посідає відповідну сходинку в економіці країни та забезпечує населення продуктами харчування. Спираючись на ринкові умови господарювання економіки України та стремління країни до європейського співтовариства, обумовлюють пошук напрямків виходу української молочної продукції на міжнародні ринки, покращення конкурентоспроможності національних продуктів та захист потенційного споживача від неякісної імпортованої молочної продукції.

Основні чинники, які впливають на прибутковість підприємства це: закупівельна ціна, ефект масштабу, продуктивність та собівартість.

Таблиця 2.3 Оптово-відпускна ціна на українському ринку молочної продукції 2018 року (грн./кг) [33]

Продукція	Ціна	Тип
Молоко	15.09	Оптова-відпускна ціна
	19.7	Роздрібна ціна
Масло вершкове	126.33	Оптова-відпускна ціна
	129.43	Роздрібна ціна

Продовження таблиці 2.3

Сир кисломолочний	60.25	Оптова-відпускна ціна
	61.21	Роздрібна ціна
Сметана	45.51	Оптова-відпускна ціна
	53.37	Роздрібна ціна

Українська ціна на молочні продукти є сприйнятною у порівнянні з іншими європейськими країнами. Експортування молочної продукції з України закордон значно може збільшити прибутковість молочної галузі.

За звітом Dairy: World Markets and Trade у якому зазначено, що цього року ціна на вершкове масло в Європі складає 8140 дол./тонну у порівнянні з ціною в Україні –4460 дол./тонну (за курсом 2823 гривні за 100 дол. станом на 30.11.2018). У Франції фіксується дефіцит масла, то слід лише уявити який прибуток могла б отримати Україна за експорт даної продукції.

Якщо обрати для порівняння стандартну упаковку 200 гр. масла жирністю 82%, то отримаємо, що в США найдорожче масло– 135 грн. У Румунії вартість продукції становить– 66 грн, в Естонії –46 грн та в Литві за 43 грн.. Найнижчими ціни виявилися в Україні 38 грн. та у Польщі – 34 грн.

Таблиця 2.4–Порівняльна оцінка молока

Країна	Торгова марка	Ціна дол.	Жирність %	Зберігання дні	Упаковка г	Натуральність
Україна	Добряна	0,65	1,5%	8	900 г	4
Росія	Простоквашино	0,79	1,5%	12	930 г	4
Німеччина	Milgram	0,71	1,5%	10	1000 г	5
Польща	Dammis	0,63	1,5%	10	1000 г	5
Еталонний показник		0,63	1,5%	10	1000 г	5

Було проаналізовану молоко різних торгових марок. Основні критерії: ціна (дол.), жирність, термін зберігання, вага та натуральність. Слід зробити розрахунок радіуса-вектора для кожного з критеріїв. «Добряна»– ціна= $0,63/0,65=0,96$, жирність =1, термін придатності $8 /10=0,8$, вага= $900/1000=0,9$, натуральність $4/5=0,8$.«Простоквашино»– ціна= $0,63/0,79=$

0,79, жирність =1, зберігання= 1,2, вага=0,93, натуральність=0,8. «Milram» 0,88; 1; 1;1;1 – відповідно. «Damis»—ціна=1, жирність=1, термін зберігання=1, вага=1, натуральність=1 (див.рис.2.6).

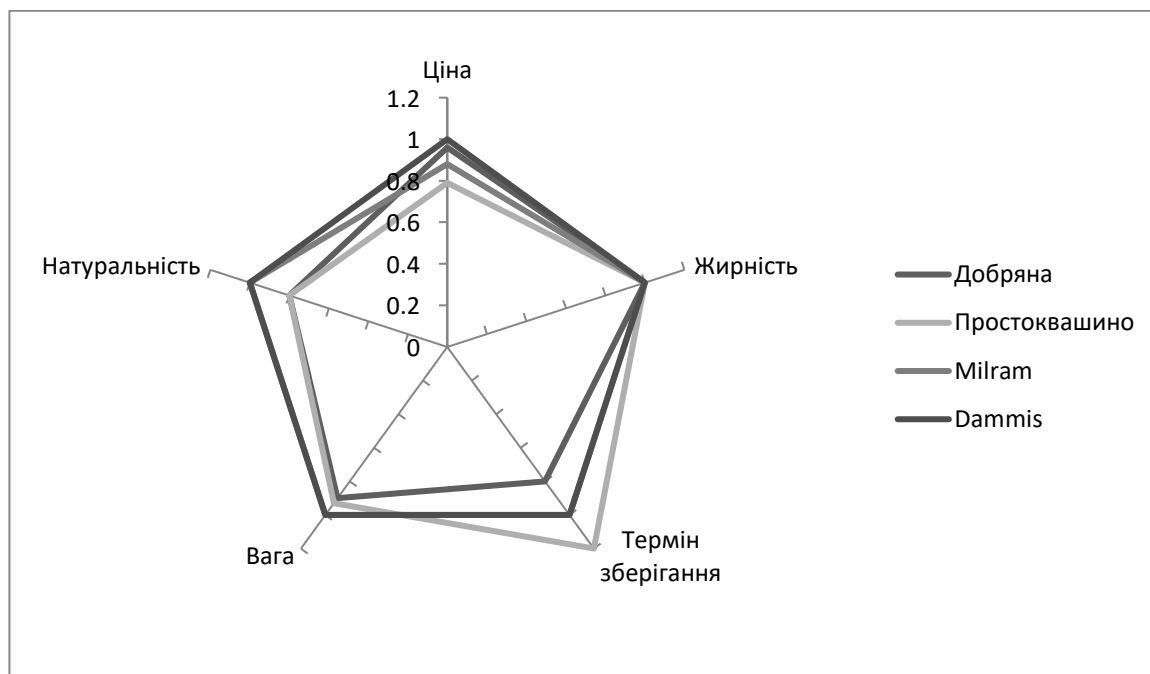

Рисунок 2.6 – Порівняльна оцінка конкурентоспроможності молока різних марок

Більш доступним за ціною виявилось молоко таких торгових марок: «Dammis» та «Добряна». Продукція вітчизняного виробництва може конкурувати з виробниками інших країн.

Основними імпортерами молочної продукції є Німеччина, Китай та Франція. Експорт української молочної продукції здійснюється не лише до країн СНД. Марокко є найбільшим імпортером українського масла (28% загального експорту масла в першому півріччі 2018 року), Туреччина є другою за величиною імпортером з 18 % частки в загальному обсязі, Європа імпортує с. 9% українського масла. Близько 9% молочної продукції експортується до Китаю. Щодо сухого знежиреного молока, то воно експортується до Бангладешу, Малазії, Філіпін, Ізраїлю у відношенні 22%, 6%, 5%, .3% відповідно.

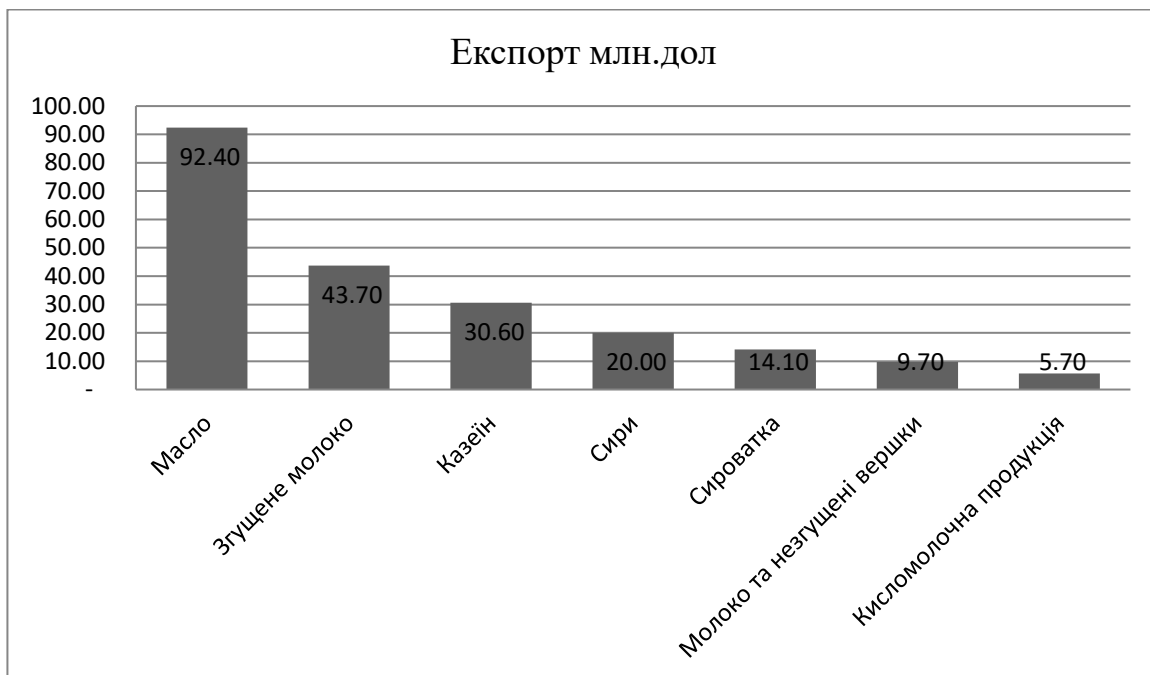

Рисунок 2.7– Експорт молочної продукції у грошовому вираженні [33]

Минулий рік приніс Україні на 23,6 млн дол. що в п'ятеро більше, від експорту молочної продукції, а ніж за 2016 рік. П'ять українських експортерів сиру відвантажили закордон близько 80% усього обсягу поставок з країни. Цього ж року Україна збільшила експорт молочної продукції на 8,4% (на 17,8 млн.дол), що у грошовому вираженні складає 228,3 млн.дол. Найбільше було експортовано масла на 92,4 млн.дол., згущеного молока – 43,7 млн.дол. та казеїну – 30,6 млн.дол..

Варто знайти потенційну валютну виручку від експорту за період 2016-2018 рр.. Визначимо показник 100 % (валютна виручка 2017 р.) :

$$17,8 / 0,084 = 211,9 \text{ млн. дол.}$$

Показник 2017 р. приріс на 23,6 млн. дол. У порівнянні із показником 2016 р., а тому розрахуємо показник 2016 р. :

$$211,9 - 23,6 = 188,3 \text{ млн. дол.}$$

За сформованою лінією тренду варто зазначити, що потенційна валютна виручка від експорту складає :

$$\text{Це буде 4 період } y = 20 * 4 + 169,5 \sim 250 \text{ млн. дол. (див.рис.2.8).}$$

Рисунок 2.8 – Потенційна валютна виручка експорту продукції молочної галузі, млн. дол.

Завдяки основним імпортерам молочної продукції (див. табл.2.5) Україна може розширити свої межі реалізації експортної продукції молочної галузі, та відповідно збільшити свій прибуток. Переважно імпортуються сири, сухе молоко, масло. Звичайно ж, що не вигідно експортувати продукцію яка має малий термін зберігання – пастеризоване молоко. Вся продукція, яка відправляється закордон повинна відповідати світовим вимогам.

Таблиця 2.5– Основні імпортери молочної продукції за 2018 рік [19]

Країна	Кількість т	Грошове вираження млн.дол.
Німеччина	51,59,881.00	7,500.00
Китай	21,74,238.00	4,824.00
Франція	15,95,912.00	4,125.00
Нідерланди	24,97,012.00	4,045.00
Італія	26,23,706.00	3,967.00
Бельгія	25,26,475.00	3,934.00

Продовження таблиці 2.5

Великобританія	13,86,270.00	3,580.00
Росія	11,11,435.00	2,405.00
США	5,23,082.00	1,934.00
Іспанія	8,12,207.00	1,883.00
Всього	2,04,10,218.00	38,197.00

Світова економіка продовжує свій ріст, що є головним фактором для збільшення попиту на молочну продукцію. Збільшення попиту – збільшення цін. Споживчий попит загалом є незмінним, проте слабкі споживчі витрати та несприятливі економічні умови вносять свої корективи, щодо попиту даної продукції, наприклад, Північній Африці чи Близькому Сході.

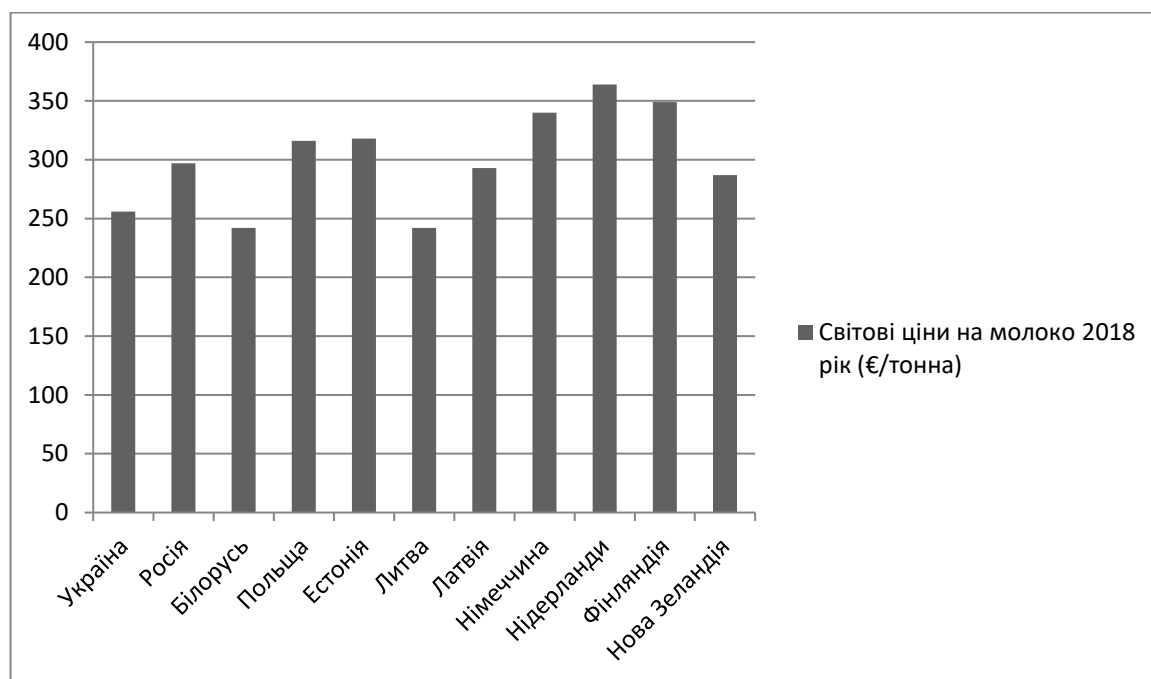

Рисунок 2.9 – Світові ціни в на молоко(в натуральних показниках жир/білок) 2018 року [36]

Значно різняться ціни на молочну продукцію в країнах Західної Європи та Океанії. Відповідно до звіту Rabobank, за перший квартал 2018 року одним

із основних факторів для міжнародного ринку стала посуха в Новій Зеландії. У результаті, чого ціни на біржові товари, переважно ті, що вироблені в Океанії, стрімко піднялися догори.

Таблиця 2.6—Експортні ціни на молокопродукти \$/т [36]

Молочна продукція	Ціни Західної Європи		Ціни Океанії	
	Максимальна ціна	Мінімальна ціна	Максимальна ціна	Мінімальна ціна
Сухе збиране молоко	1875	1775	2110	1925
Сухе незбиране молоко	3200	3000	2725	2525
Суша сироватка	1050	850		
Масло	5200	4850	4325	3550
Сир Чеддер			3500	3200

Коливання та різниця цін від мінімальної до максимальної на продукцію молочної галузі зумовлюється впливом безлічі внутрішніх факторів.

Отже, підприємства України молокопереробної галузі мають великі можливості, оскільки існує потенційний ріст споживання з можливістю розширення ринків збуту не лише до країн СНД, а й ЄС. Потрібно підвищувати свою конкурентоспроможність молокопереробних заводів за рахунок якісної сировини, зі створенням власної сировинної бази. Покращення зовнішньоекономічних зв'язків зі здатністю конкурувати на міжнародному ринку для вітчизняних підприємств можливе за умов підвищення якості товару, контролю ефективного господарювання та відповідність світовим стандартам.

РОЗДІЛ 3

ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ МІЖНАРОДНОЇ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ УКРАЇНСЬКОЇ ЕКОНОМІКИ

3.1 Проблеми нарощування конкурентних переваг у низькоконкурентних секторах національної економіки

Варто звернути увагу, що Україна займає віддалені від лідерства місця у світових рейтингах конкурентоздатності. Це свідчить про наявність глибинних економічних проблем та неможливості їх вирішення в поточних періодах, а вимагає системного ґрунтовного підходу та ефективного комплексу планування.

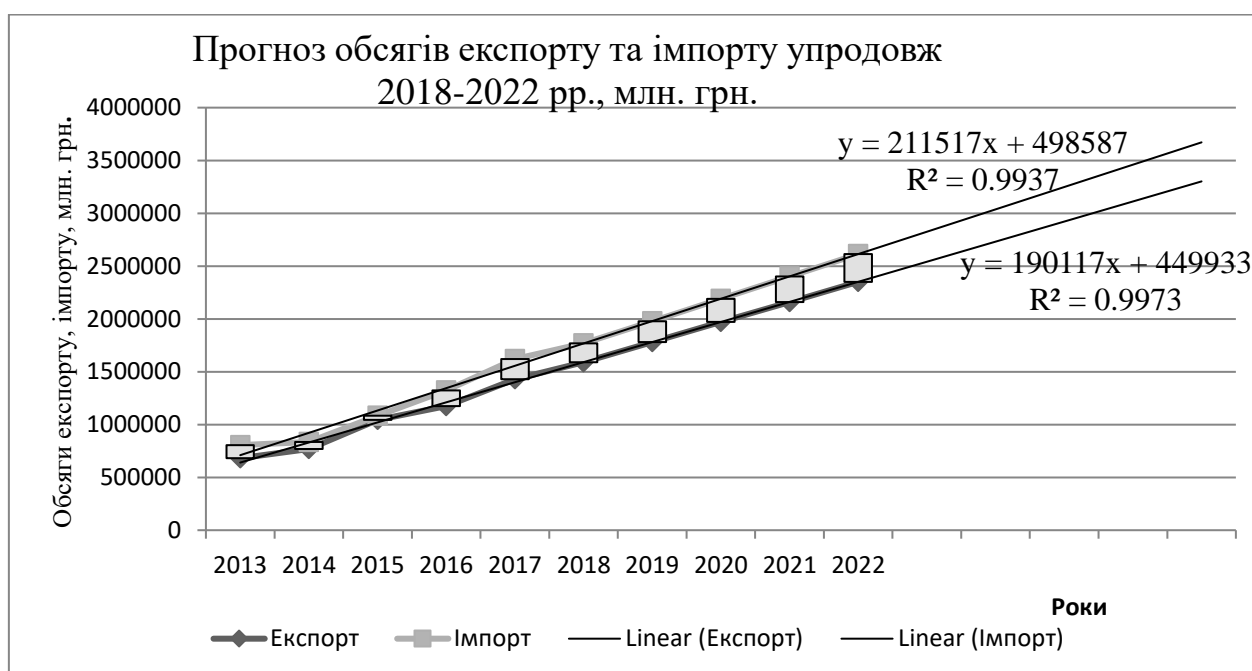

Рисунок 3.1 – Прогноз обсягів експорту та імпорту упродовж 2018 - 2022 рр., млн. грн.

Найбільш скрутне економічне становище України пов'язано із питанням дефіцитності платіжного балансу та значних обсягів валового зовнішнього боргу. Оскільки саме ці питання залишаються базовими для

вирішення, то саме вони виявляються ключовими факторами розвитку української економічної системи. Для здійснення ефективного регулювання варто зрозуміти прогностні значення показників експорту, імпорту, сальдо платіжного балансу та обсягів валового зовнішнього боргу. Для прогнозу використовуються функція «ПРЕДСКАЗ», що надає можливість виявити прогностні значення показників із наявних, формування ліній тренду із наявним рівнем розривів наявних показників. Результати обчислень відображені на рисунках 3.1-3.3.

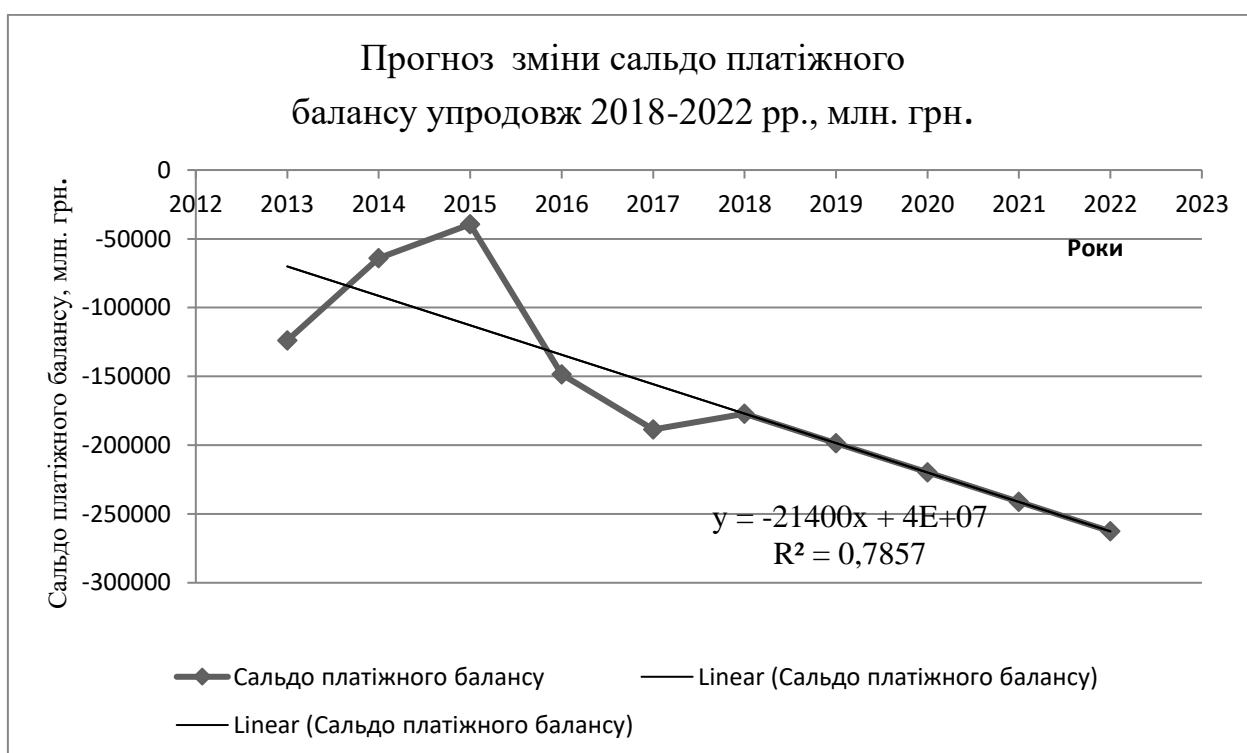

Рисунок 3.2 – Прогноз зміни сальдо платіжного балансу упродовж 2018 -2022 рр., млн. грн.

З рисунку 3.1 стає очевидним тренд до збільшення обсягів як експорту, так і імпорту упродовж аналізованого періоду. Проте, обсяги імпорту перевищують обсяги експорту, а лінія тренду підтверджує повторення цієї тенденції та продовження збільшення розривів на графіку. Коефіцієнти апроксимації R^2 для ліній тренду експорту та імпорту мають значення досить близькі до 1, що свідчить про високий рівень відповідності

теоретичних результатів практичним даним. Утворені квадрати (розриви між обсягами експорту та імпорту) фактично виступають обсягами дефіциту платіжного балансу, які відображені на рисунку 3.2.

З рисунку 3.2 зрозуміло, що спостерігається спадна тенденція і так вже від'ємного сальдо платіжного балансу, причому коефіцієнт апроксимації R^2 для лінії тренду має також значення близьке до 1, а це означає високу вірогідність прогнозу. Отже, наявні обсяги дефіцитів платіжного балансу тільки продовжуватимуть зростати при збереженні економічного становища в Україні без змін.

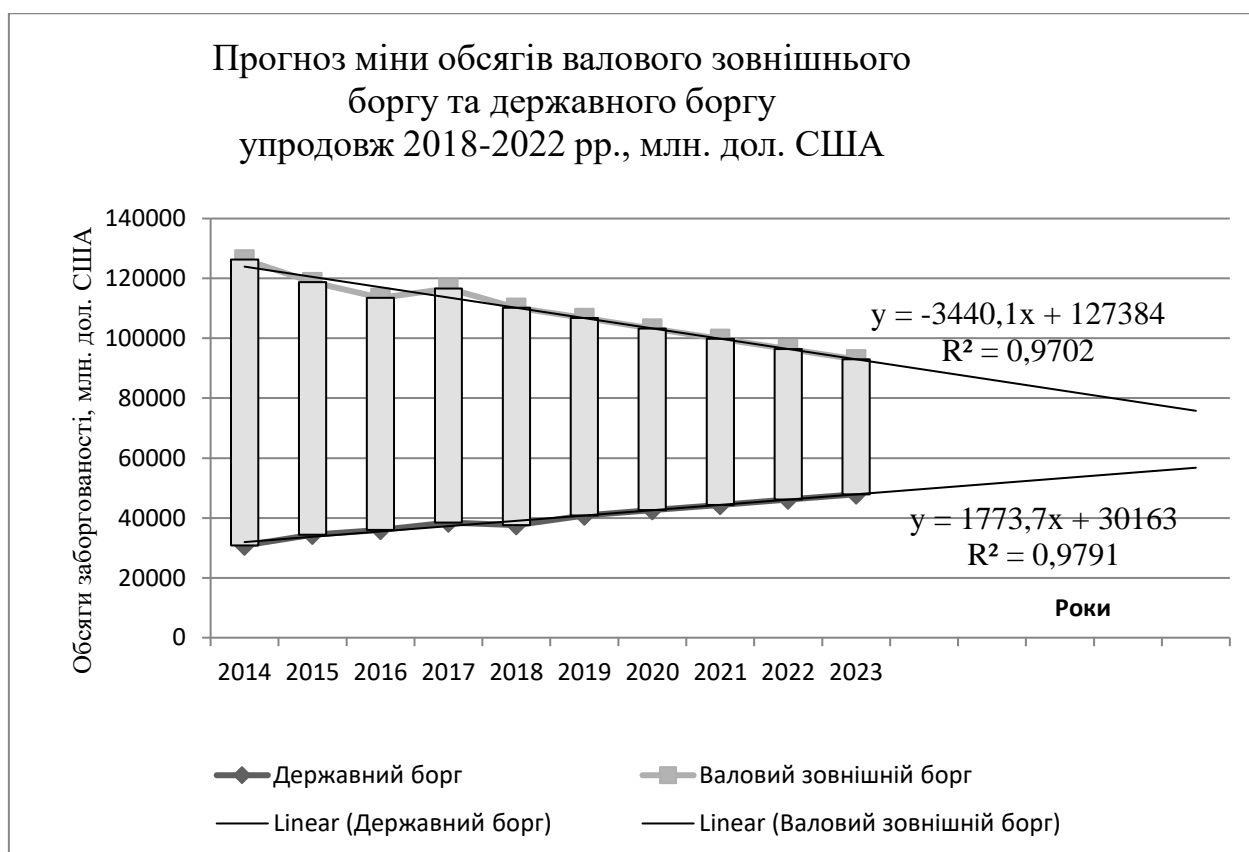

Рисунок 3.2 – Прогноз зміни валового зовнішнього боргу та державного боргу упродовж 2018 -2022 рр., млн. дол. США

Таким чином, прогноз виявляється невтішним та фактичні проблеми вимагають негайного втручання, зміни підходів регулювання та координації. Якщо цього не зробити, то Україна назавжди сформулює дефіцитність

платіжного балансу та необхідність постійного приливу зовнішніх позикових коштів. Із визначеного прогнозу виникає необхідність здійснення прогнозу зміни обсягів зовнішньої заборгованості, відображеної на рисунку 3.3.

Варто відмітити, що валовий зовнішній борг включає у собі обсяги державного боргу, а також вміщує обсяги заборгованостей недержавних організацій тощо. З рисунку 3.3 очевидно, що обсяги валового зовнішнього боргу зменшується при одночасному збільшенні обсягів державного боргу. Отже, питання зовнішньої заборгованості частково вирішується виключно шляхом погашення заборгованості недержавних організацій, а державна залежність від зовнішніх джерел позикових коштів тільки підтверджується. Наявні коефіцієнти апроксимації R^2 для ліній тренду, відображених на рисунку 3.3 мають значення досить близькі до 1, а тому відповідно прогноз визначається як достатньо вірогідний.

Отже, розвиток української економіки на роки гальмується невирішеними проблемами дефіцитності платіжного балансу та високими обсягами зовнішньої заборгованості, що визначає низькі позиції країни у світових рейтингах конкурентоздатності. Визначені проблеми пов'язані між собою. Саме тому початок зменшення обсягів зовнішніх запозичень можливе лише за умов часткового зменшення дефіцитності платіжного балансу. Дефіцит платіжного балансу можна зменшити за рахунок врівноваження обсягів експорту та імпорту. Для цього можливе застосування двох стратегій: збереження обсягів імпорту на сталому рівні при різкому збільшенні обсягів експорту; запровадження системного використання стратегії імпортозаміщення (тобто розвиток власного виготовлення товарів, що можуть замінити імпортні товари). Таким чином, сучасне становище України у світі варто назвати кризовим та вимагає негайних покращень та використання системного та планового підходів.

3.2 Шляхи підвищення міжнародної конкурентоспроможності вітчизняних підприємств

Пошук шляхів покращення конкурентоспроможності вітчизняних підприємств на міжнародному ринку, за нестабільних умов досягнення цілей розвитку, потрібно оцінювати завдяки основним складовим, які впливають на їх діяльність. Основні складові:

- 1) потенціал ринку іншої країни – це обсяг експорту та темп зміни ємності ринку;
- 2) зовнішньоекономічна політика країн – відноситься до країн експортерів та імпортерів, політичні фактори, законодавча база та експортно-імпортні бар'єри;
- 3) продуктивне задіяння ресурсів – зменшення витрат виробництва та збільшення адаптивних якостей діяльності підприємства;
- 4) системний моніторинг іноземного ринку – дослідження та прогнозування перспектив на ринку;
- 5) синхронізація системи підприємства – логістика.

Міжнародна конкурентоспроможність підприємства характеризується прагненням та вмінням створити продукт, ціна і якість якого будуть вищі за ті ж самі товари на іншому ринку.

Таблиця 3.1–SWOT –аналіз молокопереробного підприємства

Сильні сторони (S)	Слабкі сторони (W)
<ol style="list-style-type: none"> 1. використання екологічно чистої сировини; 2. широкий асортимент продукції; 3. висока якість продукції; 4. виробництво безпечної продукції; 5. експорт частини продукції 6. популярність торгової марки. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. слабка рекламна підтримка; 2. недостатня забезпеченість виробництва прогресивними технологіями; 3. слабкий контроль руху продуктів від виробника до споживача, 4. низький рівень інформування споживачів, 5. відсутність повноцінного управління сировинним потоком.

Продовження таблиці 3.1

Можливості (О)	Загрози (Т)
<ol style="list-style-type: none"> 1. розширення географії експорту; 2. розширення товарного асортименту; 3. впровадження інновацій, 4. підвищення якості інформаційного забезпечення; 5. збільшення частки підприємства молочної продукції на ринку України. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. посилення позиції конкурентів; 2. нестабільність ринкового середовища; 3. зміна законодавства, щодо підприємств молочної галузі (податкове); 4. спалах епідемій серед худоби; 5. зменшення кількості поголів'я корів; 6. підвищення цін на молочну продукцію; 7. зростання митних бар'єрів.

Варто визначити проблеми та перспективи розвитку підприємств молочної галузі. До базових проблем належать :

- 1) законодавчі прогалини;
- 2) короткострокова орієнтація контрактів;
- 3) недостатній рівень моніторингу за ринковою ситуацією в молочній галузі;
- 4) високе податкове навантаження;
- 5) залежність ціни від кон'юнктури ринку.

За матрицею (див.рис. 3.2) лідер у першій та у другій позиціях буде продовжувати вести конкурентну боротьбу за наявності ресурсного забезпечення, третя та четверта позиції спрямовані на утримання лідируючого місця. Підприємство, має сильну конкурентну позиція в А1. Б2 та Б3 дають змогу підприємству здійснювати стратегічний наступ (створення нового продукту з кращими якостями на більш вигіднішому сегменті ринку, поглинаючи при цьому менших конкурентів), Б4 спрямовано на те, щоб підприємство подбало про своє місце на ринку. Підприємства, які займають слабку конкурентну позицію в квадраті В буде проводити активну оборонну стратегію переходячи в наступ з диверсифікацією, а бо ж знайти більш вигіднішу нішу.

Таблиця 3.2 – Матриця формувань стратегічних напрямів підвищення конкурентоспроможності

Темп зміни конкурентних переваг	Стратегічні цілі	Конкурентна позиція підприємства на ринку						Стратегічні напрями			
		Лідера (А)		Сильна (Б)		Слабка (В)			Аутсайдера (Г)		
Високий темп підвищення конкурентних переваг(1)	Утримання лідируючої позиції	Формування ефективної системи збуту	Б1	Формування конкурентних переваг	В1	Підвищення прибутковості підприємства	Г1	Підвищення ефективності реалізації конкурентних переваг			
Низький темп підвищення конкурентних переваг (2)								Б2	В2	Г2	Диверсифікація виробництва й каналів збуту
Низький темп зниження конкурентних переваг (3)								Б3	В3	Г3	Підвищення темпу нарощування конкурентних переваг
Високий темп зниження конкурентних переваг								Б4	В4	Г4	Техніко-технологічна модернізація виробництва

Підприємства зі слабкою конкурентною позицією, маючи бажання покращити чи зберігти своє конкурентне місце, рекомендовано випускати відносно недорогу продукцію, реінвестування з метою прибутку та утримання конкурентної ніші. Підприємство – аутсайдер характеризується прагненням уникнути конкурентної боротьби, можливо залишить ринок, проте в перших трьох квадратах буде відстоювати та захищати своє місце на ринку. Потрібно провести реорганізацію підприємства та переглянути конкурентну стратегію.

До шляхів вирішення існуючих проблем варто віднести :

- 1) прийняття законопроектів для спрощення умов розвитку молочної галузі;
- 2) формування стратегічних альянсів;
- 3) розширення практики довгострокового співробітництва;

- 4) створення галузевого дослідницького центру молочної галузі;
- 5) зменшення ставки ПДВ на молочну продукцію;
- 6) зниження витрат та отримання більшого діапазону маневрів для зміни ціни.

Отже, підвищення конкурентоспроможності вітчизняного підприємства полягає не лише у впровадженні міжнародних стандартів, а у допомозі й підтримці національного виробника з удосконаленням управління виробничої діяльності, опанування новітніх технологій з модернізацією устаткування.

В цілому для економіки підвищення конкурентоспроможності продукції свідчить про зростання місця національних підприємств не лише на внутрішньому, а й на міжнародному ринках; збільшення меж виходу на закордонні ринки, характеризуються значною прибутковістю; покращення інвестиційного клімату з отриманням додаткових надходжень до економіки держави, що сприятиме покращенню розвитку та оздоровлення конкурентоспроможності підприємницького комплексу України; економічна та торгова співпраця.

ВИСНОВКИ

Одним із головних завдань більшість країн вбачають саме у підвищенні рівня міжнародної конкурентоспроможності вітчизняної економіки, як фундамент для покращення добробуту та забезпечення сталого розвитку країни.

Слід визначити конкурентоспроможність, як один з основних факторів розвитку країни в майбутньому, саме вона характеризує нішу розвитку суспільства, а покращення конкурентоспроможності впливає на рівень життя населення та підвищує його.

В умовах поглиблення міжнародного поділу праці та певної спеціалізації на світовому ринку країни прагнуть створювати умови для підвищення їх конкурентоспроможності за рахунок зростання рентабельності виробництва, рівня продуктивності праці, розширення інноваційної діяльності, вдосконалення стратегічного планування та управління фірмою, адаптивності (здатність швидко реагувати на мінливі ринкові умови) до вимог ринку і ін.

За аналізом конкурентоспроможності економіки України, яка має великий потенціал можливостей, все ж таки конкурентні позиції якої набагато поступаються конкурентним місцем іншій країні. Україна має невисокий рівень конкурентоздатності, економіка потребує нагальної комплексної реконструкції. Для початку потрібно закрити всі пустоти прогалини в національній економіці в середині країні, а потім вже утримувати та покращувати своє надбання у світі.

Україна має всі можливості, для покращення свої позицій у міжнародних рейтингах. Конкурентоспроможність потребує розвитку експортних галузей відповідно тенденціям світового ринку, впровадження

ефективних технологій, виявлення та сприйняття світового досвіду інших країн для функціонування політики покращення конкурентоспроможності економіки – « все пізнається у порівнянні».

Беручи до уваги погіршення макроекономічних показників, підвищення міжнародної конкурентоспроможності національної економіки за таких умов, має тісний зв'язок з політичним врегулюванням макроекономічної стабільності та наступного шляху економіки країни у бік зростання. Українська економіка потребує правильного реформування, що забезпечить підвищення та розширення рівня інвестиційної привабливості для закордонних інвесторів, покращити показники легкості ведення бізнесу. Розробкою відповідних заходів для покращення конкурентоспроможності національної економіки повинен займатися не лише урядові особи, органи влади, а й суб'єкти господарювання.

Пріоритетність держави, щодо посилення рівня міжнародної конкурентоспроможності повинно відбиватися у плавних кроках адаптації вітчизняної економіки до світових змін інтеграційних та глобалізаційних процесах.

Для забезпечення конкурентоспроможності національної економіки, необхідно внести нагальні зміни та корективи до діючого законодавства. Ці зміни повинні стосуватися Податкового кодексу України, ухвалення та складання проектів Законів України Про Державний борг України, а також забезпечити підтримкою перспективні галузі.

Інституційні реформи не лише державного апарату, а й трудового законодавства, у майбутньому позитивно відобразяться на ефективності ринку праці та якості інститутів. Перспективи покращення технологічності та інноваційності країни не повинні бути віддаленими, так як, завдяки їм визначається конкурентоспроможність країни.

Особливу увагу слід приділити експортно-імпортним операціям, сальду платіжного балансу, ВВП, укріпленню національної валюти, контролювання зовнішнього боргу тощо.

Велике значення має конкурентоспроможність підприємств на міжнародному ринку, для динамічного розвитку країни. Лише комплексна робота у змозі спрямувати вітчизняну продукцію претендувати на високий рівень конкурентоспроможності. Підприємства України мають можливість займати провідні лідируючі місця на міжнародних ринках з отриманням значно більших прибутків. Існує потреба у логістичній системі, яка б дозволила б підвищити організаційно-економічну стійкість підприємства на світовій арені, а також знизити ресурсні витрати підприємства, в цілому – країни.

Потрібно та не лише мати велике бажання бути конкурентоспроможною країною, потрібно прогнути та діяти, щоб отримати дане звання.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

- 1) The World Bank [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.worldbank.org/uk/country/ukraine>. – Назва з екрана.
- 2) The World Economic Forum [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.weforum.org/>. – Назва з екрана.
- 3) Dairy: World Markets and Trade [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://apps.fas.usda.gov/psdonline/circulars/dairy.pdf> – Назва з екрана.
- 4) Аналітика молочного ринку [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://agronews.ua/node/75815>. – Назва з екрану.
- 5) Баженов І. Зовнішня торгівля України: дна як і раніше не видно. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.novorosinform.org/articles/7135>, 2016. – Назва з екрана.
- 6) Бережний Я.В. Щодо напрямів удосконалення політики запровадження національних проєктів в Україні: аналітична записка / Я.В. Бережний, Я.А. Жаліло, А.П. Павлюк [Електронний ресурс] / Національний інститут стратегічних досліджень, 2013. – 9 с. – Режим доступу: <http://www.niss.gov.ua/articles/1170/>. – Назва з екрана.
- 7) Белейченко О.Г. Чинники впливу на конкурентоспроможність економіки // Економіка та держава. – 2009. - № 8. - с. 33-35.
- 8) Бондаренко Г. С. Управління конкурентоспроможністю автотранспортного підприємства : автореф. дис. ... канд. економ. наук : спец. 08.06.02 «Підприємництво, менеджмент та маркетинг» / Г. С. Бондаренко. – Харків, 2001. – 19 с.
- 9) Варналій З.С. Конкурентоспроможність національної економіки: проблеми та пріоритети інноваційного забезпечення: монографія / З.С. Варналій, О.П.Гармашова.- К.: Знання України, 2013.- 387с.

- 10) Всесвітній економічний форум [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.weforum.org/>. – Назва з екрану.
- 11) Герасименко А. Еволюція теорії конкуренції в історії економічної думки /А.Герасименко// Глобальна конкуренція.–2009.–С. 102.
- 12) Глобальна галузь [Електронний ресурс]–Режим доступу <http://cyclop.com.ua/content/view/773/58/1/12/>.– Назва з екрану.
- 13) Глобальна конкуренція [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://edclub.com.ua/analytika/pozyciya-ukrayiny-v-reytingu-krayin-svitu-za-indeksom-globalnoyi-konkurentospromozhnosti-2>.– Назва з екрана.
- 14) Глобальна конкуренція [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://edclub.com.ua/analytika/pozyciya-ukrayiny-v-reytingu-krayin-svitu-za-indeksom-globalnoyi-konkurentospromozhnosti-2>.– Назва з екрана.
- 15) Гохберг О.Ю. Конкурентоспроможність бізнесу: теоретико–методологічні основи аналізу / О.Ю. Гохберг // Вісник Львівської державної фінансової академії. – 2010. – № 18. – С. 50–56.
- 16) Державна служба статистики [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.ukrstat.gov.ua. – Назва з екрана.
- 17) Дергачова, В. В. Україна в системі міжнародної конкурентоспроможності: оцінка позицій, причини і шляхи відродження / В. В. Дергачова, Т. Г. Шеремет // Економічний вісник НТУУ «КПІ». – 2010. – №7. – С. 86-90. 10. Шевченко, О. О. Моделі підвищення міжнародної конкурентоспроможності країни: теоретикометодологічний аспект / О. О. Шевченко // Економічний вісник Донбасу. – 2011. – № 3. – С. 25-28.
- 18) Довбенко В. І. Чинники підвищення конкурентоспроможності вітчизняних підприємств за умов глобалізації [Текст] // Зовнішня торгівля: право та економіка. – 2007. –№ 6(35). – С. 29–35.
- 19) Должанський І. З., Загорна Т. О. Конкурентоспроможність підприємства: Навчальний посібник. - К.: Центр навчальної літератури, 2006. - 384 с., с. 36-43).

- 20) Експорт молочної продукції [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://economics.unian.ua/agro/10274067-ukrajina-zbilshila-eksport-molochnih-produktiv-mayzhe-na-9.html>–Назва з екрана.
- 21) Зовнішній борг України (за методологією МВФ, КПБ 6) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://bank.gov.ua/doccatalog/document?id=36693538>. –Назва з екрана.
- 22) Літвінова Ю. О. Проблеми забезпечення конкурентоспроможності підприємства в сучасних умовах / Ю. О. Літвінова //Управління розвитком. – 2012. – № 9. – С. 35–37.
- 23) Коваленко В.О. Розробка заходів з підвищення конкурентоспроможності підприємства в сучасних умовах / В.О. Коваленко // Економіка підприємства. – 2013. – №2. – С. 15-18.
- 24) Ковалець Б.М. Теоретико–методологічні підходи до трактування сутності конкурентоспроможності галузі / Б.М. Ковалець // Наукові записки. Серія «Економіка». – 2010. – Вип. 13. – С. 335–341.
- 25) Кузьмін О. Є. Управління міжнародною конкурентоспроможністю підприємства : [навч. посіб. для студ. спец. «Міжнародна економіка»] / О. Є. Кузьмін, Н. І. Горбаль. – Львів : 2005. – С 3.
- 26) Конкуренція в умовах глобалізації [Електронний ресурс]–Режим доступу:irbis-nbuv.gov.ua.– Назва з екрана.
- 27) Конкурентоспроможність підприємства: оцінка рівня та напрями підвищення: [монографія / за заг. ред.. О.Г. Янкового]. – Одеса: Атлант, 2013.–470 с.
- 28) Конкурентні стратегії підприємства в умовах мінливого ринку [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://econ.vsau.org/files/pdfa/854>.–Назва з екрана.
- 29) Маслак О. І., Квятковська Л. А., Кулінічев П. К. Конкуренція: її сутність та особливості в умовах глобалізації /Маслак О.І.–2014–57 с.
- 30) Міжнародна конкурентоспроможність: теоретичні основи [Електронний ресурс]. – Режим доступу:

file:///C:/Users/Hp/Downloads/mezhdunarodnaya-konkurentosposobnost-ponyatie-suschnost-i-modeli-osnovnyh-mezhdunarodnyh-konkurentnyh-strategiy.pdf–Назва з екрана.

31) Міжнародна конкурентоспроможність країн [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://stud.com.ua/7911/ekonomika/mizhnarodna_konkurentospromozhnist_krayi_n. –Назва з екрана.

32) Міжнародна конкурентоспроможність в глобальній концепції маркетинга [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=3595>. – Назва з екрана.

33) Мілкюа [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://milku.info/uk/world-milk-prices>. – Назва з екрана.

34) Міністерство аграрної політики та продовольства України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://minagro.gov.ua/uk/node/26344>.–Назва з екрана.

35) Міністерство фінансів [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://index.minfin.com.ua/ua/economy/gdp/eximp/>.–Назва з екрана.

36) Молочні ціни [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://milku.info/uk/world-milk-prices>–Назва з екрана.

37) Напрями підвищення конкурентоспроможності української економіки [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://pidruchniki.com/76831/ekonomika/napryami_pidvischennya_konkurentospromozhnosti_ukrayinskoji_ekonomik. – Назва з екрана.

38) Національний Банк України[Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://bank.gov.ua/control/uk/publish/category?cat_id=44464 – Назва з екрана.

39) Никифорова, Т.Ю. Методики оцінки конкурентоспроможності країни [Текст] / Т.Ю. Никифорова // Студентський науковий журнал Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького. – 2008. – № 6. – С. 129 – 130.

- 40) Новини України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.segodnya.ua/economics/enews/v-ukraine-vvp-vyros-na-38-groysman-1182395.html>. – Назва з екрана.
- 41) Світовий ринок молока і Україна [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://propozitsiya.com/?page=149&itemid=588&number=16>. – Назва з екрана.
- 42) Скороход І. С. Напрями підвищення конкурентоспроможності України на світових ринках / І. С. Скороход // Наукові праці НДФІ. – 2012. № –2. —С. 38–42.
- 43) Спіріна М.В. Стратегія управління конкурентоспроможністю підприємства / М.В. Спіріна // Актуальні проблеми економіки, 2004. – № 8(38). – С. 176-182.
- 44) Тараненко, І.В. Методологія системного дослідження конкурентоспроможності [Текст] / І.В. Тараненко // Академічний огляд. – 2008. – № 2. – С. 12 – 23
- 45) Паламарчук, О. М. Міжнародна конкурентоспроможність України: оцінка проблем та шляхи покращення конкурентних позицій [Електронний ресурс]. – Режим доступу: file:///C:/Documents%20and%20Settings/%D0%9%8B/Downloads/ecvu_2013_24.pdf. 9. – Назва з екрана.
- 46) Про Стратегію сталого розвитку «Україна – 2020»: Указ Президента України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: 2020 <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5/2015> – Назва з екрана.
- 47) Пугачевська К.Й. Сучасні тенденції та стан конкурентного середовища в економіці України // Інноваційна економіка. – 2011. - № 22 . - с. 95-98.
- 48) Ряба О.І. Конкурентоспроможність України та напрями її підвищення/ О.І. Ряба, Н.М. Шумило // Вісник Хмельницького національного університету. – 2010. - № 2. – с 65-69.

49) Україна у світі [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.segodnya.ua/economics/business/ryadom-s-kamerunom-staloz-izvestno-mesto-ukrainy-v-reytinge-ekonomicheskoy-svobody-1110826.htm>. – Назва з екрана.

50) Україна в рейтингу легкості ведення бізнесу [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://edclub.com.ua/analitika/doing-business-2018-ukrayina-v-reytingu-svitovogo-banku-legkosti-vedennya-biznesu>. – Назва з екрана.

51) Україна за рівнем економічної свободи [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://edclub.com.ua/analitika/ukrayina-za-rivnem-ekonomichnoyi-svobody-2018> – Назва з екрана.

52) Управління міжнародною конкурентоспроможністю [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://kneu.edu.ua/ua/depts6/k_mizhnarodnoi_ekonomiky/disc_me_m/ymk_me/. – Назва з екрана.

53) Управління міжнародною конкурентоспроможністю, як фактор успіху [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://molodyvcheny.in.ua/files/journal/2016/2/18.pdf> – Назва з екрана.

54) Управління міжнародною конкурентоспроможністю підприємства (організації): Навч. посібник / За ред. І. Ю. Сіваченка. – Київ: ЦНЛ, 2003. – 186с.

55) Чагаровський В. П. Молочна промисловість України (минуле, сьогодення та майбутнє) / В. П. Чагаровський // Молочна промисловість. – 2009. – № 6 (21). – С. 5-10.

56) Шевченко, О. О. Моделі підвищення міжнародної конкурентоспроможності країни: теоретико-методологічний аспект / О. О. Шевченко // Економічний вісник Донбасу. – 2011. – № 3. – С. 25-28.

57) Шляхи підвищення міжнародної конкурентоспроможності [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <file:///C:/Users/Hp/Downloads/107934-228773-1-SM.pdf> – Назва з екрана.

ДОДАТКИ

Додаток А

АНОТАЦІЯ

Калайдова О. І. Напрями підвищення міжнародної конкурентоспроможності економіки України. – Кваліфікаційна магістерська робота. Сумський державний університет, Суми, 2018 р.

У роботі досліджено сутність та риси міжнародної конкурентоспроможності на макрорівні, виявлено основні способи її забезпечення. Проаналізовано масштаби та динаміку міжнародної конкурентоспроможності економіки України з оцінкою основних факторів впливу. Основною метою цього дослідження є пошук шляхів та створення рекомендаційних основ, щодо покращення рівня міжнародної конкурентоспроможності національних підприємств.

Ключові слова: міжнародна конкурентоспроможність, конкурентоспроможність економіки, конкурентоспроможність підприємства, індекс глобальної конкурентоспроможності, економічне зростання.

SUMMARY

Kalaydova O. I. Ways to the Increase of the International Competiveness of the Ukrainian Economy. – Masters-level Qualification Thesis. Sumy State University, Sumy, 2018.

The master's thesis focuses on the essence and features of international competitiveness at macro level, found out the main methods of its ensuring. Was analyzed the overall scope and volume of the international competitiveness of Ukrainian economy with the estimation of the main factors of influence. The main aim of this research is to find ways and create recommendations of improving the level of international competitiveness of national enterprises.

Keywords: international competitiveness, economic competitiveness, enterprise's competitiveness, global competitiveness index, economic growth.

Додаток Б

Реферування іноземних джерел мовою оригіналу

за темою дипломної роботи магістра

«Напрями підвищення міжнародної конкурентоспроможності економіки
України»

«Ways to the Increase of the International Competiveness of the Ukrainian
Economy»

The success of the new century has brought new challenges for enterprise competitiveness. The 21st century seems to have begun with events indicative of the turbulence, challenges and opportunities ahead.

Nowadays performance businesses are faced with increasingly difficult and more complicated development conditions. Competitiveness has been described many by researchers as a multidimensional and relative concept. Management theorists and practitioners are not in full agreement concerning determinants of enterprise competitiveness. The significance of different criteria of competitiveness changes with time and context.

«Competitive strategy: technigues for analyzing industries and competiotors: with a new introduction» presents an analysis of the competitive structure of the industry based on five basic market forces: intra-industry competition, the threat from potential competitors, the availability of substitute products, the market power of suppliers and consumers.

The author describes in detail the structural factors that determine the intensity of competition, as well as the characteristics of the development of the industry and competitive strategy at various stages of the industry evolution.

Based on the above analysis, the author offers models of competitive actions of companies and their managers in order to preserve the best positions of their business.

References

1. Porter M. E. Competitive strategy: techniques for analyzing industries and competitors: with a new introduction / M. E. Porter. – New York: Free Press, 1980. – 422 p.